

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.021.01.2022

Prof. dr. hab. n. med.
Radziław Kordek
Rektor Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
Al. Kościuszki 4,
90-419 Łódź

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/047 – Zasoby kadry medycznej w systemie ochrony zdrowia

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 93-106 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Medyczny w Łodzi (dalej: <i>Uniwersytet, Uczelnia</i> lub <i>UM</i>), al. Kościuszki 4, 90-419 Łódź.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. n. med. Radziszaw Kordek, Rektor Uniwersytetu Medycznego w Łodzi od dnia 1 września 2016 r. (dalej: <i>Rektor</i>)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Funkcjonowanie systemów rekrutacyjnych uczelni. 2. Realizacja programu kształcenia w zakresie obowiązujących standardów i wymogów jakościowych. 3. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2022 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem (lata akademickie 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	Izabella Śpiewak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/125/2022 z dnia 21 lipca 2022 r. Emilia Wyciszkiwicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/114/2022 z dnia 30 czerwca 2022 r. (dowód: akta kontroli str. 1-6)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach akademickich 2019/2020 – 2021/2022 rzetelnie analizowano możliwości Uczelni w zakresie kształcenia kadr medycznych na badanych kierunkach. Wywiązano się także z obowiązku opracowania uregulowań wewnętrznych określających warunki, tryb i terminy prowadzenia rekrutacji. Uregulowania te były przejrzyste, a ich stosowanie zapewniło przyjęcie na pierwszy rok studiów kandydatów z najwyższym poziomem wymaganej wiedzy. W kontrolowanym okresie przekroczono jednak limity przyjęć ustalone zarówno przez Ministra Zdrowia, jak i Rektora. Na dzień zakończenia procesu rekrutacji³ przekroczenia te wyniosły od kilku do kilkudziesięciu procent limitu⁴ i zostały odnotowane dla większości skontrolowanych kierunków. W trakcie i na koniec roku akademickiego, pomimo odpływu studentów przyjętych na pierwszy rok studiów, wynikającego m.in. z niepodjęcia nauki czy rezygnacji ze studiów, ich liczba nadal przekraczała limity na niektórych badanych kierunkach.

Programy studiów rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020 na wszystkich zbadanych kierunkach odpowiadały wymogom określonym w przepisach prawa⁵. W okresie objętym kontrolą programy podlegały wymaganym ocenom i były modyfikowane zgodnie z obowiązującą w UM procedurą wewnętrzną.

W oparciu o badane próby ustalono, że w Uczelni zapewniono możliwość prawidłowego realizowania praktyk zawodowych, a także rzetelnie weryfikowano efekty uczenia się w tym zakresie. Przestrzegano także zasady oddzielania zajęć prowadzonych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych⁶ oraz zachowano prawidłową proporcję pomiędzy liczbą studentów stacjonarnych i niestacjonarnych.

W okresie objętym kontrolą w UM podejmowano rzetelne działania w zakresie rozwiązań organizacyjnych, procedur i bazy dydaktycznej, mające na celu zapewnienie wysokiej jakości kształcenia. Realizowane systematycznie badania ankietowe opinii studentów oraz hospitacje zajęć dydaktycznych wykorzystywane były w ocenie osiągania zakładanych efektów uczenia się. Zasoby kadrowe pozwalały na realizację wszystkich zajęć określonych w programach kształcenia, przy czym w roku akademickim 2020/2021 na kierunku pielęgniarstwo II stopnia nauczyciele zatrudnieni w UM jako podstawowym miejscu pracy zrealizowali zajęcia w wymiarze niższym niż wymagany przepisami prawa (66% zamiast 75%). Nauczycieli akademickich poddawano okresowej ocenie, nie dotrzymując jednak w niektórych przypadkach terminu określonego w wewnętrznych uregulowaniach.

Uniwersytet dysponował nowoczesną bazą naukowo-dydaktyczną, umożliwiającą prawidłową realizację zajęć teoretycznych i praktycznych. Istniejąca infrastruktura obejmowała m.in. Centrum Symulacji Medycznych i różnorodne laboratoria naukowo-badawcze, a w trakcie realizacji pozostawała inwestycja polegająca na rozbudowie Centrum Kliniczno-Dydaktycznego. Dodatkowo, w celu prowadzenia kształcenia przeddyplomowego w zawodach medycznych, UM zawarł łącznie 10 umów z podmiotami leczniczymi na udostępnianie bazy klinicznej, przy czym trzy z tych umów nie zawierały niektórych elementów wymaganych w art. 89 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej⁷.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ 31 października danego roku.

⁴ W skrajnym przypadku 47%.

⁵ Poza jednym nieznacznym odstępstwem, dotyczącym programu studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym.

⁶ Badania przeprowadzono dla studentów, którzy rozpoczęli naukę od roku akademickiego 2019/2020.

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 633, ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Funkcjonowanie systemów rekrutacyjnych Uczelni.

Opis stanu faktycznego

1.1. W kontrolowanym okresie w UM prowadzono kształcenie studentów na:

- Wydziale Lekarskim, w tym:
 - o Wydziale Lekarskim - kierunku lekarskim,
 - o Kolegium Wojskowo-Lekarskim – kierunku lekarskim (studenci w ramach limitu MON),
 - o Wydziale Lekarskim/Oddziale Nauk Biomedycznych - kierunkach: biotechnologia i elektroradiologia,
 - o Wydziale Lekarskim/Oddziale Stomatologicznym - kierunkach: lekarsko-dentystycznym i techniki dentystyczne,
- Wydziale Farmaceutycznym - kierunkach: farmacja, analityka medyczna, kosmetologia,
- Wydziale Nauk o Zdrowiu, w tym:
 - o Wydziale Nauk o Zdrowiu - kierunkach: ratownictwo medyczne, dietetyka, zdrowie publiczne, fizjoterapia,
 - o Wydziale Nauk o Zdrowiu/Oddziale Pielęgniarstwa i Położnictwa - kierunkach: pielęgniarstwo i położnictwo.

(akta kontroli str. 7, 2714)

W latach akademickich 2019/2020 - 2021/2022 limity przyjęć utrzymywały się na stałym poziomie:

- na kierunku lekarskim: na studiach stacjonarnych - 670 miejsc (w tym 150 finansowanych przez MON⁹) i na studiach w języku angielskim - 104 miejsca,
- na kierunku lekarsko-dentystycznym: na studiach stacjonarnych - 120 miejsc, na studiach niestacjonarnych i na studiach w języku angielskim - po 36 miejsc.

Na kierunku lekarskim na studiach niestacjonarnych limit zwiększył się w roku akademickim 2021/2022 w porównaniu do lat poprzednich o 30 miejsc (do 130).

(akta kontroli str. 8-161)

Rektor wyjaśnił, że limit miejsc został zwiększony w granicach istniejących wówczas możliwości kadrowych i infrastrukturalnych Uczelni. Decyzja była uwarunkowana potrzebą minimalizowania ryzyk związanych z odpływem studentów I roku studiów. To tendencja wyraźnie zauważalna w UM od kilku lat. Dodatkowo brano pod uwagę rosnące potrzeby kadrowe systemu ochrony zdrowia.

(akta kontroli str. 2797-2989)

Limity przyjęć przyznane Uczelni przez Ministra Zdrowia¹⁰ na kierunkach lekarskim i lekarsko-dentystycznym odpowiadały zgłoszonemu przez nią zapotrzebowaniu. Przekazując Ministrowi Zdrowia oceny zapotrzebowania na absolwentów kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego Rektor wskazywał, że propozycja wysokości limitów przyjęć wynika m.in. z posiadania odpowiedniej, nowoczesnej bazy dydaktycznej, zaplecza naukowo-badawczego i infrastruktury klinicznej oraz zatrudniania wyspecjalizowanej kadry naukowej i dydaktycznej, posiadającej kompetencje umożliwiające realizację procesu kształcenia. Uniwersytet nieustannie aktualizował ofertę edukacyjną i naukową w oparciu m.in. o potrzeby otoczenia

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Minister Obrony Narodowej.

¹⁰ W załącznikach do rozporządzenia w sprawie limitów przyjęć na studia na kierunkach lekarskim i lekarsko-dentystycznym: z dnia 16 lipca 2019 r. (Dz. U. poz. 1344, ze zm.), z dnia 16 lipca 2020 r. (Dz. U. poz. 1272) i z dnia 22 lipca 2021 r. (Dz. U. poz. 1359).

społeczno-gospodarczego, mając szczególnie na uwadze potrzeby pacjentów oraz podmiotów realizujących świadczenia zdrowotne. W ocenie zapotrzebowania na rok akademicki 2021/2022 podano m.in., że w aktualnym sprawozdaniu z serii *Health at a glance: Europe 2020* wykazano, iż od 2018 r. w Polsce utrzymuje się niska w stosunku do innych państw Unii Europejskiej liczba lekarzy i pielęgniarek na 1000 mieszkańców (nie przekracza 2,5). Dla porównania wskazano m.in. Niemcy, gdzie na 1000 mieszkańców przypada 4,1 lekarza i pielęgniarki oraz Grecję, gdzie proporcja ta wynosi 6,3. Regularny spadek statystycznej liczby lekarzy stanowił konsekwencję starzenia się kadr medycznych.

(akta kontroli str. 8-161)

W kolejnych latach akademickich liczba osób ubiegających się o przyjęcie na I rok studiów na kierunkach lekarskim i lekarsko-dentystycznym systematycznie wzrastała. Zgodnie z ankietą EN-1¹¹, wypełnianą według stanu na dzień 1 października 2019 r., 15 października 2020 r. i 1 października 2021 r., na kierunek lekarski kandydowało:

- 4.973, 5.188 i 5.561 osób na studia stacjonarne (wzrost łącznie o prawie 12%) – na jedno miejsce przypadało 7-8 osób,
- 486, 443 i 577 osób na studia niestacjonarne – 4-5 osób na miejsce,
- 207, 639 i 716 osób na studia w języku angielskim (łącznie ponad trzykrotny wzrost) – 2-7 osób na miejsce.

Spośród ww. kandydatów przyjęto:

- 685, 804 i 639 osób na studia stacjonarne, co stanowiło 102%, 120% i 95% limitu ustalonego przez Ministra Zdrowia (na poziomie 670 miejsc),
- 41, 31 i 76 osób na studia niestacjonarne, co stanowiło 41%, 31% i 58% ustalonego limitu (100-130 miejsc),
- 147, 141 i 136 osób na studia w języku angielskim, co stanowiło 141%, 136% i 131% limitu (104 miejsca).

(akta kontroli str. 8, 412-414)

Po ww. terminie w UM kontynuowane było postępowanie rekrutacyjne¹² - do 31 października odpowiednio 2019, 2020 i 2021 r. Według stanu na ten dzień, na I rok studiów przyjęto w ramach limitów odpowiednio:

- 35, 30 i 82 osób na studia niestacjonarne, tj. 35%, 30% i 63% limitu.

W pozostałym zakresie limity zostały przekroczone, tj.:

- na studia stacjonarne przyjęto 683, 801 i 624 osoby, tj. 102%, 120% i 93% limitu,
- na studia w języku angielskim przyjęto 117, 106 i 123 osoby, co stanowiło 113%, 102% i 118% limitu.

(akta kontroli str. 8, 162-411, 413-414)

Według EN-1 liczba kandydatów na I rok studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym wynosiła:

- 1.675, 1.474 i 1.788 osób na studia stacjonarne (wzrost łącznie o prawie 7%) – na jedno miejsce przypadało 12-15 osób,
- 300, 255 i 259 osób na studia niestacjonarne – 7-8 osób na miejsce,
- 42, 125 i 138 osób na studia w języku angielskim (łącznie ponad trzykrotny wzrost) – 1-4 osoby na miejsce.

Spośród ww. kandydatów przyjęto:

- 128, 153 i 130 osób na studia stacjonarne, co stanowiło 107%, 128% i 108% limitu (120 miejsc),

¹¹ Sprawozdania o liczbie kandydatów i przyjętych na studia stacjonarne i niestacjonarne.

¹² Według zasad ustalonych przez Senat Uniwersytetu w uchwałach w sprawie warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji od nr 294/2018 do nr 196/2018 z 24 maja 2018 r. ze zm., od nr 290/2019 do nr 293/2019 z 28 maja 2019 r. ze zm., od nr 410/2020 do 413/2020 z 25 czerwca 2020 r. ze zm.

- 31, 27 i 37 osób na studia niestacjonarne, co stanowiło 86%, 75% i 103% limitu (36 miejsc),
- 33, 32 i 32 osoby na studia w języku angielskim, co stanowiło 92%, 89% i 89% limitu (36 miejsc).

Według stanu na dzień zakończenia w UM postępowania rekrutacyjnego na I rok studiów przyjęto:

- 30, 27 i 38 osób na studia niestacjonarne, tj. 83%, 75% i 106% limitu,
- 36, 30 i 31 osób na studia w języku angielskim, tj. 100%, 83% i 86% limitu.
- 121, 148 i 127 osób na studia stacjonarne, tj. 101%, 123% i 106% limitu.

(akta kontroli str. 8, 412-414)

Zgodnie z wyjaśnieniami Rektora, niewypełnienie limitu miejsc na studia niestacjonarne wiązało się z koniecznością zapewnienia przez Uczelnię wysokiej jakości kształcenia. Ze względu na różnice w poziomie wyników matur kandydatów aplikujących na studia stacjonarne i niestacjonarne, obniżenie progu punktowego celem wypełnienia limitu miejsc na studiach niestacjonarnych wiązałoby się z zakwalifikowaniem do przyjęcia na te studia osób z bardzo niskimi wynikami egzaminu maturalnego. W celu zminimalizowania różnicy poziomu wiedzy studentów pierwszego roku, zapadły decyzje o niewypełnianiu limitu miejsc. Niewypełnienie limitu miejsc na studia w języku angielskim na kierunku lekarsko-dentystycznym wynikało m.in. z niższego zainteresowania tym kierunkiem niż kierunkiem lekarskim. Dodatkowo, zaakceptowani kandydaci często mieli problem z podjęciem studiów z uwagi na problemy z uzyskaniem wizy, sytuację geopolityczną oraz pandemię. Jak wyjaśnił Rektor, w wielu krajach dostęp do pracy w zawodzie dentysty jest mocno ograniczony przez regulacje prawne, przez co rynki, na które UM może docierać z reklamą, i z których może pozyskać kandydatów, są mocno zawężone.

(akta kontroli str. 2979-2989)

Limity przyjęć na pozostałe kierunki studiów (do których nie odnosiły się limity ustalane przez Ministra Zdrowia) określane były corocznie zarządzeniami Rektora¹³ i w kontrolowanym okresie nie ulegały zmianie.

Jak wyjaśnili Rektor oraz Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu, limity były ustalane kolegialnie przez władze Uczelni. Ocen zapotrzebowania na studentów na wszystkich kierunkach dokonywano biorąc pod uwagę limity przyjęć z lat poprzednich, poziom zainteresowania kandydatów, sytuację demograficzną, liczbę rezygnacji w pierwszym roku studiów, możliwości kadrowe, dydaktyczne i infrastrukturalne Uczelni, takie jak: liczba zatrudnionych nauczycieli akademickich, możliwość realizacji zajęć teoretycznych i praktycznych oraz praktyk zawodowych w podmiotach leczniczych.

(akta kontroli str. 1446-1464, 2945-2978, 2979-2989)

Według EN-1 na kierunek pielęgniarstwo i położnictwo kandydowało w kolejnych badanych latach akademickich odpowiednio:

- na studia I stopnia 616, 544 i 762 osoby oraz 346, 337 i 414 osób,
- na studia II stopnia 107, 110 i 109 osób oraz 96, do 72 i do 53 osób.

Na dzień zakończenia w UM postępowania rekrutacyjnego¹⁴ w granicach limitów określonych przez Rektora przyjęto:

- 216 osób na studia na kierunku pielęgniarstwo I stopnia w roku akademickim 2021/2022¹⁵;

¹³ Zarządzenia w sprawie określenia limitu przyjęć na poszczególne kierunki studiów: nr 32/2019 z dnia 7 maja 2019 r., nr 54/2020 z 8 czerwca 2020 r. i 51/2021 z 22 kwietnia 2021 r.

¹⁴ Według EN-1 liczba osób przyjętych na studia I stopnia wynosiła odpowiednio: 246, 236 i 221 (100 - 112% limitu) oraz 73, 61, 65 (76 - 92% limitu), na studia II stopnia: 95, 97, 91 (76 - 101% limitu) oraz 90, 63, 49 (82 - 153% limitu).

¹⁵ Limit wynosił 220 miejsc.

- 64, 59, 65 osób na studia na kierunku położnictwo I stopnia¹⁶ odpowiednio w latach 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022,
- po 96 osób na studia na kierunku pielęgniarstwo II stopnia w latach 2019/2020 i 2021/2022¹⁷,
- 49 osób na studia na kierunku położnictwo II stopnia w roku 2021/2022¹⁸.

W pozostałym zakresie limity zostały przekroczone, tj.:

- na kierunek pielęgniarstwo I stopnia w latach akademickich 2019/2020 i 2020/2021 przyjęto odpowiednio 233 i 236 osób, tj. 106-107% limitu,
- na kierunek pielęgniarstwo II stopnia w roku 2020/2021 przyjęto 98 osób, tj. 102% limitu,
- na kierunek położnictwo II stopnia w latach 2019/2020 i 2020/2021 przyjęto odpowiednio 87 i 62 osoby, tj. 147 i 103% limitu.

(akta kontroli str. 411-414, 1446-1464)

Na studia na kierunku ratownictwo medyczne przyjęto w kolejnych latach akademickich 122, 106 i 135 osób, co mieściło się w granicy limitu określonego przez Rektora (150 miejsc).

Na studia na kierunku fizjoterapia przyjęto 178 osób w roku 2021/2022, tj. 99% limitu (180 miejsc). W latach 2019/2020 i 2020/2021 limity zostały przekroczone - przyjęto odpowiednio 190 i 192 osoby, tj. 106-107% limitu.

(akta kontroli str. 412-414, 1446-1464)

Komisje rekrutacyjne ustalając progi punktowe kwalifikowały do przyjęcia po kilku kandydatów na jedno miejsce. Przykładowo:

Na kierunku lekarsko-dentystycznym na studiach stacjonarnych w roku akademickim 2019/2020 komisje rekrutacyjne ustaliły pierwszy próg punktowy¹⁹ na poziomie 318 punktów. Przy tym progu i limicie 120 miejsc, zakwalifikowały do przyjęcia 449 osób (prawie cztery na jedno miejsce). Do dnia zakończenia procesu rekrutacji komisje nie obniżały progu punktowego. Pomimo, iż ostatecznie wymaganą dokumentację złożyło 121 osób (27% zakwalifikowanych), limit miejsc ustalony przez Ministra Zdrowia przekroczone o jedną osobę. Analogiczna sytuacja miała miejsce na tym kierunku w roku akademickim 2020/2021 – ustalając pierwszy próg punktowy²⁰ na poziomie 318 punktów, na 120 miejsc komisje zakwalifikowały 457 osób (prawie cztery na jedno miejsce), z czego wymaganą dokumentację złożyło 148 (32%). Limit został przekroczony o 28 osób.

Na kierunku lekarskim na studiach stacjonarnych w roku akademickim 2020/2021 komisje ustaliły pierwszy próg punktowy²¹ na poziomie 318 punktów. Przy tym progu i limicie 520 miejsc²², do przyjęcia zakwalifikowały 1677 osób (ponad trzy na jedno miejsce). Do dnia zakończenia procesu rekrutacji wymaganą dokumentację złożyło 655 osób (39% zakwalifikowanych do przyjęcia). Limit przekroczone o 135 osób.

Powyższy sposób działania usankcjonowany został zarządzeniami Rektora w sprawie Regulaminu pracy komisji rekrutacyjnych Uniwersytetu²³. Według tych zasad, przy określeniu progu punktowego na dany kierunek i liczby osób zakwalifikowanych do przyjęcia, komisje brały pod uwagę m.in. statystyki z lat poprzednich, w tym liczbę osób zakwalifikowanych do przyjęcia, które nie złożyły dokumentów lub zrezygnowały z podjęcia studiów.

(akta kontroli str. 8, 412-414, 1465-1486, 1506-1563)

¹⁶ Limity wynosiły odpowiednio: 79, 80 i 72 miejsca.

¹⁷ Limity wynosiły odpowiednio 96 i 120 miejsc.

¹⁸ Limit wynosił 60 miejsc.

¹⁹ Próg ogłoszony w dniu 12 lipca 2019 r.

²⁰ Próg ogłoszony w dniu 18 sierpnia 2020 r.

²¹ Próg ogłoszony w dniu 18 sierpnia 2020 r.

²² Bez kierunku lekarskiego MON.

²³ Uchwała Senatu Uczelni nr 53/2017 z dnia 23 marca 2017 r., zarządzenia Rektora nr: 36/219 z dnia 15 maja 2019 r. i 29/2021 z 18 marca 2021 r. Uchwała Senatu Uczelni nr 53/2017 z dnia 23 marca 2017 r.

Przewodniczy/Zastępcy Przewodniczących komisji rekrutacyjnych wyjaśnili m.in., że ustalenie niższego początkowo progu punktowego zapewnia, że do Uczelni zgłoszą się studenci z wyższą średnią. Komisje, kwalifikując do przyjęcia po kilka osób na jedno miejsce, kierowały się wieloletnim doświadczeniem w prowadzeniu naboru studentów, a także chęcią najlepszego wypełnienia przyznaných limitów miejsc. Kandydat może aplikować na dowolną liczbę kierunków oraz dowolną liczbę uczelni. W konsekwencji realna liczba kandydatów na jedno miejsce jest w skali kraju znacznie niższa niż w danej uczelni. Po ogłoszeniu progu punktowego jedynie około 25-30% kandydatów składa wymagane dokumenty. Decyzje komisji wymagały więc szerokiej analizy danych o aplikujących kandydatach, w tym informacji o uczelni pierwszego wyboru. Także złożenie przez kandydata wymaganej dokumentacji nie jest gwarantem ostatecznego wyboru uczelni. Często kandydaci wycofują dokumentację, a niektórzy nie informują uczelni o zmianie decyzji dotyczącej miejsca studiowania (3-13% studentów).

(akta kontroli str. 3004-3010)

Rektor wyjaśnił m.in., że stosowane przez komisje rekrutacyjne kryteria ustalania progów punktowych zostały opracowane na podstawie wieloletnich doświadczeń Uczelni oraz prowadzonych corocznie analiz, co pozwala na zminimalizowanie ewentualnych błędów i przekroczeń. Uczelnia rekrutuje więcej osób, niż przyznany limit miejsc, aby finalnie przyjąć liczbę osób pozwalającą wypełnić przyznany limit. Za ostateczną liczbę przyjętych na I rok studiów uznaje się wartości ze sprawozdania S-10 POLON (wcześniej GUS) *Sprawozdanie o studiach wyższych* stan na 31.12 danego roku. Mimo przekroczeń limitów Uczelnia posiadała wystarczającą bazę dydaktyczną, zaplecze naukowo-badawcze, infrastrukturę oraz kadre do realizacji procesu kształcenia.

(akta kontroli str. 2979-2989, 2992-3003)

W odniesieniu do przekroczeń limitów dla studiów w języku angielskim na kierunku lekarskim, Rektor wyjaśnił m.in., że kandydaci w większości pochodzą spoza krajów Unii Europejskiej, więc celem podjęcia studiów muszą ubiegać się o wizę. Jest to proces długotrwały i skomplikowany. Studenci aplikują nie tylko na uczelnie w naszym kraju, ale też na zagraniczne uniwersytety i czekają do ostatniego momentu z potwierdzeniem podjęcia studiów na konkretnej uczelni. Na przyjazd studentów ma też wpływ ciągle zmieniająca się sytuacja geopolityczna. Przykładowo, kryzys w Libanie spowodował, że grupa osób przyjętych z tego kraju miała problem z transferem przelewu tytułem czesnego i ostatecznie nie dojechała. Także z uwagi na pandemię do ostatniej chwili nie było wiadomo, czy zaakceptowane osoby będą miały możliwość wjazdu do Polski i podjęcia studiów. Uczelnia stara się o jak najlepszą kontrolę limitu miejsc, jednak pojawiają się przypadki kiedy zaakceptowany kandydat nie jest w stałym kontakcie z Uczelnią, nie odpowiada na maile, natomiast w październiku pojawia się celem podjęcia studiów. Niedopuszczenie do nauki studenta, który przemierzył setki kilometrów, w ocenie Rektora uderzyłoby w wizerunek Uczelni i miasta. Ponadto, w każdym roku jest grupa kilku - kilkunastu studentów, którzy zostają skreśleni z listy studentów.

(akta kontroli str. 2979-2989, 2992-3003)

Według danych ze sprawozdania S-10 POLON (wcześniej GUS) *Sprawozdanie o studiach wyższych* na dzień 31 grudnia liczba osób przyjętych na I rok studiów na nw. kierunkach nadal przekraczała dopuszczalne limity i wynosiła w latach akademickich 2019/2020-2021/2022 odpowiednio:

- na kierunku lekarskim: na studiach w języku angielskim 115 (111% limitu), 107 (103% limitu) i 125 (120% limitu), na studiach stacjonarnych 674 w roku 2019/2020 (101% limitu) i 788 w roku 2020/2021 (118% limitu),
- na kierunku lekarsko-dentystycznym 122 (102% limitu), 149 (124% limitu) i 124 (103% limitu) na studiach stacjonarnych,

- na kierunku fizjoterapia po 190 osób w roku 2019/2020 i 2020/2021 (106% limitu),
- na kierunku pielęgniarstwo I stopnia 223 osoby w roku 2019/2020 i 231 osób w roku 2020/2021 (101 i 105% limitu),
- na kierunku położnictwo II stopnia 87 osób w roku 2019/2020 (147% limitu).

Przekroczenia limitów odnotowano także na koniec roku akademickiego na kierunkach: lekarsko-dentystycznym (studia stacjonarne w roku 2020/2021), fizjoterapia (w roku 2019/2020) oraz położnictwo II stopnia (w roku 2019/2020).

(akta kontroli str. 413-414)

W tegorocznym naborze, jak wyjaśnił Rektor, rozumiejąc trudną sytuację wojskowych kadr medycznych, władze Uczelni odpowiedziały pozytywnie na wniosek Ministra Obrony Narodowej o zwiększenie limitu o 50 miejsc. Jednocześnie będąc na granicy możliwości kształcenia Uczelnia zawniosowała do Ministra Zdrowia o zmniejszenia naboru na studia stacjonarne. Zgodnie z wyjaśnieniami, z uwagi na fakt, iż Ministerstwo Zdrowia utrzymało dotychczasowe limity, tegoroczny proces rekrutacji Uczelnia prowadzi ostrożnie, by nie przekroczyć limitów przyjęć. Ze względu na ograniczenia związane z bazą kliniczną oraz trudności w zwiększeniu zatrudnienia, obecnie Uczelnia realizuje swoje zadania opierając się na dużej liczbie godzin ponadwymiarowych. Istotnym problemem są coraz większe trudności w zatrudnianiu nauczycieli akademickich, co wynika z niskiej konkurencyjności wynagrodzeń dydaktyków na rynku pracy. Zgodnie z algorytmem podziału subwencji dla uczelni medycznych, wskaźnik M oznaczający referencyjną liczbę studentów i doktorantów przypadających na jednego nauczyciela akademickiego wynosi 8 w 2020 i 2021 r., 7,5 w 2022 i 2023 r. i 7 w 2024 r. Wartość wskaźnika (SSRi²⁴) w UM według przyjętego algorytmu wynosił 7,55 w roku 2019/2020 i 7,59 w roku 2020/2021. Rektor wskazał, że wyliczenia wskaźnika SSRi są optymalne, a ich przekroczenie w stosunku do wartości referencyjnej (M) wpłynie na wskaźnik dostępności dydaktycznej i obniżenie przyznaných środków finansowych.

(akta kontroli str. 3241-3246)

Warunki, tryb oraz terminy rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji ustalane były corocznie w uchwałach Senatu Uczelni²⁵, podejmowanych na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce²⁶. W uchwałach tych wskazano m.in., że podstawą prowadzenia postępowania rekrutacyjnego są harmonogramy ustalone przez Rektora w zarządzeniu. Podano także sposób obliczania punktów rekrutacyjnych na podstawie ocen uzyskanych na egzaminie maturalnym oraz przedmioty brane pod uwagę przy ubieganiu się o przejście na studia na poszczególnych kierunkach. Według uchwał, tworzenie list rankingowych i określanie progów punktowych kwalifikujących kandydatów do przyjęcia należało do zadań komisji rekrutacyjnych. O kolejności umieszczania kandydatów na listach decydowała liczba punktów rekrutacyjnych uzyskanych przez nich w postępowaniu kwalifikacyjnym. Po ogłoszeniu progów punktowych zakwalifikowani do przyjęcia kandydaci zobowiązani byli do złożenia w wyznaczonym terminie wymaganych dokumentów. Niezłożenie dokumentów było równoznaczne z rezygnacją i skutkowało usunięciem kandydata z dalszego postępowania.

Ustalone zasady nie ulegały zmianie w trakcie procesu rekrutacyjnego.

(akta kontroli str. 162-411, 431-442)

²⁴ SSRi oznacza sumę liczby doktorantów, którzy rozpoczęli studia doktoranckie przed rokiem akademickim 2019/2020, i liczby studentów, przypadających na nauczyciela akademickiego w uczelni.

²⁵ Uchwały od nr 294/2018 do nr 196/2018 z 24 maja 2018 r. ze zm., od nr 290/2019 do nr 293/2019 z 28 maja 2019 r. ze zm., od nr 410/2020 do 413/2020 z 25 czerwca 2020 r. ze zm.

²⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.; dalej: *ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

W kontrolowanym okresie terminy rozpoczęcia, prowadzenia i zakończenia rekrutacji były zgodne z terminami ustalonymi w ww. uchwałach Senatu Uczelni oraz zarządzeniach Rektora. Badanie list rankingowych dla kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego wykazało, że o kolejności kandydatów na liście decydowała uzyskana przez nich w postępowaniu rekrutacyjnym liczba punktów. Na podstawie list komisje rekrutacyjne określały progi punktowe wymagane do przyjęcia na dany kierunek. Do przyjęcia każdorazowo kwalifikowano kandydatów z największą liczbą punktów. Przy określeniu progu punktowego, zgodnie z uchwałą Senatu Uczelni oraz zarządzeniami Rektora w sprawie Regulaminu pracy komisji rekrutacyjnych Uniwersytetu²⁷, komisje brały pod uwagę m.in. statystyki z lat poprzednich, w tym liczbę osób zakwalifikowanych do przyjęcia, które nie złożyły dokumentów lub które zrezygnowały z podjęcia studiów.

(akta kontroli str. 431-442, 1461-1485, 1487-1808, 1823-1834, 2861-2863)

1.2. Opłata za przeprowadzenie rekrutacji na studia na kierunkach lekarskim, lekarsko-dentystycznym, pielęgniarstwo, położnictwo, fizjoterapia i ratownictwo medyczne ustalana była corocznie zarządzeniem Rektora²⁸ w wysokości 85 zł, tj. w kwocie określonej w § 38 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów²⁹. Z opłaty tej, zgodnie z ww. zarządzeniem oraz uchwałą Senatu Uniwersytetu nr 244/2018 z dnia 20 grudnia 2018 r.³⁰, zwolnieni byli laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych stopnia centralnego, laureaci olimpiad tematycznych stopnia centralnego, konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich, w tym organizowanych przez Uniwersytet, jak również uczestnicy programu mentorskiego organizowanego przez UM pn. *Kumpel*.

W latach 2019/2020 - 2021/2022 z opłat rekrutacyjnych zwolniono łącznie 122 osoby. Wszystkie z nich były laureatami lub finalistami olimpiad, bądź brały udział w projekcie pn. *Kumpel* i podlegały zwolnieniu na podstawie ww. uregulowań wewnętrznych.

(akta kontroli str. 415-428, 271-274, 2979-2989)

Rejestracja opłat rekrutacyjnych odbywała się w systemie rekrutacyjnym UM, na zasadach określonych corocznie w uchwałach Senatu Uniwersytetu w sprawie warunków, trybu i terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji. Zgodnie z tymi uchwałami, postępowanie rekrutacyjne składało się z rejestracji on-line kandydata w systemie rekrutacji elektronicznej UM, wniesienia opłaty rekrutacyjnej, podstępowania kwalifikacyjnego oraz wydania decyzji w sprawie przyjęcia na studia (§ 7). Kandydat zobowiązany był wnieść opłatę w wysokości ustalonej zarządzeniem Rektora (§ 9). Terminy wnoszenia opłat ustalane zostały zarządzeniami Rektora w sprawie wprowadzenia harmonogramu postępowania rekrutacyjnego³¹. W kolejnych latach akademickich ostateczne terminy ustalono na:

- 8 lipca 2019 r., 14 sierpnia 2020 r. i 7 lipca 2021 r. m.in. dla kierunków lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, fizjoterapii (na studia stacjonarne),
- 16 lipca 2019 r., 21 sierpnia 2020 r. i 15 lipca 2021 r. m.in. na kierunki pielęgniarstwo, położnictwo i ratownictwo medyczne (studia I stopnia), na

²⁷ Uchwała Senatu Uczelni nr 53/2017 z dnia 23 marca 2017 r., zarządzenia Rektora nr: 36/219 z dnia 15 maja 2019 r. i 29/2021 z 18 marca 2021 r. Uchwała Senatu Uczelni nr 53/2017 z dnia 23 marca 2017 r.

²⁸ Zarządzenia w sprawie wysokości opłat za przeprowadzenie rekrutacji na studia /.../ nr 20/219 z 1 kwietnia 2019 r., nr 31/2020 z 7 kwietnia 2020 r. i nr 48/2021 z 15 kwietnia 2021 r.

²⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 661.

³⁰ Uchwała w sprawie zasad przyjmowania na studia w Uniwersytecie w latach 2019/2020 – 2022/2023 laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich, w tym organizowanych przez Uniwersytet.

³¹ Zarządzenia nr 27/2019 z 23 kwietnia 2019 r., nr 59/2020 z 17 czerwca 2020 r., nr 58/2021 z 24 maja 2021 r.

kierunek lekarski w ramach limitu Ministra Obrony narodowej³² oraz na lekarski i lekarsko-dentystyczny (studia niestacjonarne).

(akta kontroli str. 162-411, 431-442)

Jak wyjaśniła Kierownik Działu Rekrutacji i Kształcenia, po wykonaniu przez kandydata przelewu przy użyciu systemu *Przelewy 24*, jego status w elektronicznym systemie rekrutacyjnym automatycznie zmieniał się z *ukończył rejestrację na opłacony*. Następnie, po zaksięgowaniu wpłat, status zmieniał się na *Kandydat 1*. W przypadku wykonania tradycyjnego przelewu, pobierany był z systemu bankowego plik (simp) z danymi kandydatów, którzy wnieśli opłatę, a następnie dokonywano zaksięgowania poszczególnych kwot. Na tym etapie dochodziło do zmiany statusu z *opłacony* na *Kandydat 1*. Po upływie terminu wniesienia opłaty, elektroniczny system rekrutacyjny, do którego wprowadzono daty wynikające z ustalonego przez Rektora harmonogramu, blokował możliwość dalszego wnoszenia wymaganych opłat. Na listach rankingowych uwzględniony mógł być wyłącznie kandydat, który posiadał status *Kandydat 1* lub wyższy, tj. *zakwalifikowany do przyjęcia, przyjęty/przyjęty warunkowo, wyeksportowany bez teczki/z tęczką*. Osoby, które w wymaganych terminach nie dopełniły określonych obowiązków, nie były brane pod uwagę w dalszych etapach rekrutacji.

(akta kontroli str. 429-430)

Analiza list rankingowych na kierunku lekarskim i lekarsko-dentystycznym potwierdziła, że w postępowaniu kwalifikacyjnym wzięły udział wyłącznie osoby ze statusem *Kandydat 1* lub wyższym.

(akta kontroli str. 1564-1807)

Opłata aplikacyjna wnoszona przez kandydatów na studia prowadzone w języku angielskim, ustalana corocznie zarządzeniami Rektora³³, nie ulegała w kontrolowanym okresie zmianie i wynosiła 120 euro. Została skalkulowana z uwzględnieniem wysokości opłaty rekrutacyjnej (na poziomie 85 zł), średniej kwoty za wysyłkę pism kurierem do kandydata, wynagrodzenia członków komisji rekrutacyjnej oraz średniego kursu euro.

(akta kontroli str. 443-450, 2979-2989)

Opłaty za usługi edukacyjne związane z kształceniem na studiach prowadzonych w języku angielskim były zróżnicowane w zależności od kierunku i roku studiów oraz ścieżki kształcenia. Dla osób ubiegających się o przyjęcie na pierwszy rok studiów, w kolejnych latach akademickich kształtowały się w następujący sposób:

- na kierunku lekarskim - 11.200 euro w roku akademickim 2019/2020, 11.400 euro w roku 2020/2021 i 11.800 euro w roku 2021/2022,
- na kierunku lekarsko-dentystycznym - w każdym roku 13.200 euro,
- na kierunku lekarsko-dentystycznym (tzw. ścieżka tajwańska) - w każdym roku 15.400 euro.

Studenci pierwszego roku (z wyłączeniem studentów tzw. ścieżki tajwańskiej), dla których Uniwersytet wystawił list akceptacyjny nie później niż w terminie do 15 czerwca odpowiednio 2019, 2020 i 2021 r., uprawnieni byli - na podstawie ww. zarządzeń Rektora w sprawie wysokości opłat - do zmniejszenia o 10% opłaty za pierwszy rok studiów.

Powyższe opłaty ustalane były corocznie w oparciu o wyceny dla kierunku opracowane na podstawie planowanej liczby godzin oraz przewidywanych kosztów prowadzenia zajęć (wykłady, seminaria, ćwiczenia, zajęcia kliniczne, zajęcia praktyczne) przez kadrę Uniwersytetu (profesorowie, adiunkci, asystenci).

(akta kontroli str. 443-461)

³² W roku akademickim 2021/2022 do 7 lipca 2021 r.

³³ Zarządzenia nr 5/2019 z dnia 5 lutego 2019 r., nr 15/2020 z 24 lutego 2020 r. i 53/2021 z 23 kwietnia 2021 r.

Przychody Uniwersytetu z tytułu kształcenia w języku angielskim na kierunkach lekarskim i lekarsko-dentystycznym wyniosły 38.032,6 tys. zł w 2019 r., 42.113,4 tys. zł w 2020 r., 43.874,3 tys. zł w 2021 r. i 21.163,3 tys. zł w I półroczu 2022 r., co stanowiło odpowiednio 10,3%, 11,2%, 10,6% i 9,3% przychodów ogółem Uniwersytetu w danym roku/półroczu.

(akta kontroli str. 462-476)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W Uczelni rzetelnie analizowano możliwości w zakresie kształcenia kadr medycznych na badanych kierunkach. Wywiązano się także z obowiązku opracowania uregulowań wewnętrznych określających warunki, tryb i terminy prowadzenia rekrutacji. Uregulowania te były przejrzyste, a ich stosowanie zapewniło przyjęcie na pierwszy rok studiów kandydatów z najwyższym poziomem wymaganej wiedzy. W kontrolowanym okresie przekroczone jednak limity przyjęć ustalone zarówno przez Ministra Zdrowia jak i Rektora. Na dzień zakończenia procesu rekrutacji przekroczenia zostały odnotowane dla większości skontrolowanych kierunków. W trakcie oraz na koniec roku akademickiego, pomimo odpływu studentów przyjętych na pierwszy rok studiów, wynikającego m.in. z niepodjęcia nauki czy rezygnacji ze studiów, ich liczba nadal przekraczała limity na niektórych badanych kierunkach.

OBSZAR

2. Realizacja programów kształcenia w zakresie obowiązujących standardów i wymogów jakościowych

Opis stanu
faktycznego

2.1. W dniu 26 września 2019 r. Senat Uniwersytetu podjął uchwałę w sprawie dostosowania programu studiów rozpoczynających się w roku akademickim 2019/2020 do wymagań określonych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Uchwała ta obejmowała programy studiów m.in. na kierunkach: lekarskim³⁴, lekarsko-dentystycznym, pielęgniarstwo I stopnia, pielęgniarstwo II stopnia, położnictwo I stopnia, położnictwo II stopnia, fizjoterapia, ratownictwo medyczne I stopnia. W wyniku szczegółowej analizy ww. programów ustalono, że:

- wszystkie programy zawierały elementy wymagane na podstawie § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie studiów,
- liczba godzin zajęć kontaktowych ujęta w programach, w tym w planach studiów, wynosiła łącznie odpowiednio: 5.790³⁵, 5.089, 4.720, 1.300, 4.786, 1.300, 6.209, 4.127 i była równa lub wyższa od minimalnych wartości³⁶ określonych w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia (dalej zwanym także *standardami*)³⁷,
- liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów wynosiła odpowiednio: 360, 302, 180, 120, 180, 300, 200 i była równa lub wyższa od minimalnych wartości określonych w ww. rozporządzeniu³⁸,
- liczba godzin praktyk zawodowych wynosiła: 600, 480, 1.200, 200, 1.200, 200, 1.560, 960 i była równa wartościom określonym w standardach,
- z wyjątkiem studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym liczba godzin i punktów ECTS realizowanych w poszczególnych grupach zajęć, w ramach których osiąga

³⁴ Studia jednolite magisterskie oraz studia prowadzone w ramach limitu miejsc Ministra Obrony Narodowej.

³⁵ Na studiach w języku angielskim 5.792, na kierunku lekarskim w ramach limitu MON 6.330, po zmianach w maju 2020 r. 6.593.

³⁶ Dla wymienionych kierunków odpowiednio: 5.700, 5.000, 4.720, 1.300, 4.720, 1.300, 5.260, 3.675 godzin.

³⁷ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz. U. z 2021 r. poz. 755, ze zm.).

³⁸ Dla wymienionych kierunków odpowiednio: 360, 300, 180, 120, 180, 120, 300, 180 punktów ECTS.

się szczegółowe efekty uczenia się, odpowiadała wartościom ustalonym w standardach. Dla kierunku lekarsko-dentystycznego, dla zajęć w grupie *H. Praktyczne nauczanie kliniczne*, przewidziano osiągnięcie mniejszej liczby punktów ECTS niż w standardach, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,

- z wyjątkiem kierunku lekarsko-dentystycznego (opisanego powyżej) liczba godzin i punktów ECTS w zakresie nauczania praktycznego była równa wartościom określonym w standardach i wynosiła: 900 godzin i 60 punktów na kierunku lekarskim, 1.100 godzin i 41 punktów na kierunku pielęgniarstwo I stopnia, 1.100 godzin i 43 punkty na kierunku położnictwo I stopnia,
- na badanych kierunkach studiów treść kształcenia, w tym zakres praktyk zawodowych, pokrywała się z treścią wskazaną w standardach.

(dowód: akta kontroli str. 477-1200, 1810-1822, 2103-2106)

W zarządzeniu w sprawie wytycznych do tworzenia programu studiów³⁹ Rektor ustalił zasadę, że programy studiów podlegają systematycznej ocenie i doskonaleniu.

Szczegółową analizę w zakresie realizacji obowiązku oceny i doskonalenia programu studiów, określonego w § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie studiów oraz ww. wytycznych Rektora, przeprowadzono na podstawie trzech programów – na kierunku pielęgniarstwo, położnictwo i fizjoterapia. W wyniku badania ustalono, że programy te podlegały ocenie przynajmniej raz w roku. Ocen, a następnie zmian programów, dokonywano w oparciu o analizy hospitacji zajęć dydaktycznych, ankiety ewaluacyjne prowadzone wśród studentów, spotkania ze studentami i absolwentami, propozycje kierowników przedmiotów, studentów i interesariuszy zewnętrznych. Skontrolowane zmiany programów miały na celu umożliwienie studentom osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów uczenia się i zostały wprowadzone zgodnie z obowiązującą w Uczelni procedurą, tj. od nowego roku akademickiego, po zasięgnięciu opinii samorządu studenckiego, uzyskaniu pozytywnej opinii Wydziałowej Rady ds. Kształcenia, zatwierdzeniu przez Radę Dydaktyczną kierunku oraz Senatu Uczelni⁴⁰.

(dowód: akta kontroli str. 1201-1298, 2940-2948)

W okresie objętym kontrolą na Uczelni odbyło się pięć wizytacji Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) na kierunkach: fizjoterapia (7-8 grudnia 2020 r.), lekarskim (17-18 grudnia 2020 r.), położnictwo (26-27 kwietnia 2021 r.), pielęgniarstwo (22-23 października 2021 r.) oraz lekarsko-dentystycznym (25-26 lutego 2022 r.). Każdorazowo ocena jakości kształcenia dokonywana była pod kątem spełnienia 10 kryteriów: konstrukcja programu studiów (1), realizacja programu studiów (2), rekrutacja, egzaminowanie i dyplomowanie (3), kadra prowadząca kształcenie (4), infrastruktura i zasoby edukacyjne (5), współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym (6), podnoszenie stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia (7), wsparcie studentów w rozwoju naukowym i zawodowym (8), publiczny dostęp do informacji o studiach (9) oraz polityka jakości (10).

W raportach z wizytacji zespoły oceniające wykazały spełnienie wszystkich kryteriów w odniesieniu do kierunku lekarskiego i pielęgniarstwa. W przypadku pozostałych kierunków poszczególne kryteria ocenione zostały w raportach jako spełnione lub częściowo spełnione (kryterium nr 4 na kierunku fizjoterapia, kryterium nr 7 na kierunku położnictwo, a także kryteria: 2, 3, 4, 5 i 10 na kierunku lekarsko-dentystycznym).

³⁹ Zarządzenie nr 38/2019 z dnia 20 maja 2019 r. ze zm.

⁴⁰ W przypadku zmian wymagających takiego zatwierdzenia.

W wyniku wyjaśnień złożonych zespołom oceniającym, Prezydium PKA wydało uchwały⁴¹ oceniające pozytywnie proces kształcenia na wszystkich pięciu kierunkach. W każdym przypadku wszystkie kryteria uznano za spełnione.

Według raportów zespołów oceniających, Uczelnia zrealizowała zalecenia sformułowane w poprzednich wizytacjach. Ustalenia w przedmiotowym zakresie opisane zostały w dalszej części wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 2107-2334, 2668-2713, 3011-3021)

W badanym okresie w UM odbyły się dwie wizytacje (w czerwcu 2021 r. i 2022 r.) Uniwersyteckiej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Kierunku Lekarskim działającej przy Gdańskim Uniwersytecie Medycznym. Komisja oceniła pozytywnie proces kształcenia na wizytowanym kierunku lekarskim, wydając jednocześnie rekomendacje, które opisane zostały w pkt. 3.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 2692-2696)

2.2. W poszczególnych programach studiów dla objętych badaniem kierunków⁴² każdorazowo ustalono wymiar, formę i zasady odbywania praktyk zawodowych.

(dowód: akta kontroli str. 477-1200)

Dokonywanie ocen i weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się podczas praktyk zweryfikowano na podstawie studiów I stopnia na kierunku pielęgniarstwo. Dla tego kierunku ustalone w programie studiów efekty uczenia się, w tym w ramach praktyk zawodowych, a także termin odbywania praktyk - po zdobyciu odpowiednich umiejętności w warunkach symulowanych niskiej wierności (w pracowniach umiejętności pielęgniarstkich), odpowiadały zapisom zawartym w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia (w cz. I pkt 4.2 oraz w cz. III załącznika nr 4).

W programie wskazano m.in., że praktyki są prowadzone pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej, będącej pracownikiem danego podmiotu wykonującego działalność techniczną, w którym odbywa się praktyka, a nadzór nad prowadzeniem praktyk sprawuje opiekun z Uczelni. Efekty kształcenia dotyczące umiejętności praktycznych są ustalone, monitorowane oraz realizowane na czterech poziomach, zgodnie z dzienniczkiem praktyk. Źródłem informacji o monitorowaniu realizacji efektów kształcenia są oceny cząstkowe z zaliczeń, oceny semestralne i roczne, dzienniczek praktyk, karty zaliczeń umiejętności metodą OSCE. Szczegółowe zasady odbywania praktyk zawodowych, w tym sprawowania nadzoru nad ich prawidłowym przebiegiem i organizacją, ustalone zostały w *Regulaminie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w Oddziale Pielęgniarstwa i Położnictwa Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu*.

(dowód: akta kontroli str. 1052-1125, 1835-1846)

Zgodnie z założeniami programu studiów oraz ww. regulaminu, nadzór nad prawidłową organizacją praktyk zawodowych pełnił w Uczelni Kierownik Studenckich Praktyk Zawodowych na Kierunku Pielęgniarstwo. Praktyki odbywały się pod nadzorem opiekunów praktyk w podmiotach leczniczych, w oparciu o szczegółowe harmonogramy zajęć, odpowiadające planowi zajęć określone w programie studiów. Potwierdzenie realizacji praktyk, w tym osiągniętych przez studentów efektów uczenia się, było weryfikowane w Uczelni na podstawie *Sprawozdań z praktyki zawodowej* oraz wpisów dokonanych w *Dziennikach umiejętności zawodowych*, zatwierdzanych przez Kierownika lub Zastępcę Kierownika Praktyk Zawodowych na Kierunku Pielęgniarstwo.

⁴¹ Uchwała nr 187/2021 z dnia 25 marca 2021 r. (fizjoterapia), uchwała nr 308/2021 z dnia 22 kwietnia 2021 r. (lekarski), uchwała nr 752/2021 z dnia 13 sierpnia 2021 r. (położnictwo), uchwała nr 38/2022 z dnia 27 stycznia 2022 r. (pielęgniarstwo) i uchwała nr 592/2022 z dnia 21 lipca 2022 r. (lekarsko-dentystyczny).

⁴² Kierunki: lekarski, lekarsko-dentystyczny, pielęgniarstwo i położnictwo, fizjoterapia, ratownictwo medyczne.

Analiza dokumentacji praktyk studentów, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2019/2020 wykazała, że:

- studenci uczestniczyli w praktykach na II i III roku studiów w podmiotach leczniczych pod nadzorem osób posiadających prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej,
- praktyki odbyły się po zaliczeniu zajęć praktycznych,
- dla każdego studenta łączna liczba odbytych godzin praktyk wyniosła 1.200 i odpowiadała liczbie godzin określonej w rozporządzeniu w sprawie standardów,
- każdy student uzyskał pozytywne oceny ze wszystkich zajęć przewidzianych w harmonogramie praktyk,
- wszystkie oceny studentów zostały prawidłowo zweryfikowane z wpisami dokonanymi przez opiekunów praktyk i przeniesione przez Kierownika lub Zastępcę Kierownika Praktyk Zawodowych do elektronicznych indeksów.

Od roku akademickiego 2020/2021 w Oddziale Pielęgniarstwa i Położnictwa nadzorowano realizację praktyk zawodowych poprzez hospitację pielęgniarek/pielęgniarzy realizujących zajęcia w podmiotach leczniczych (ośmiu hospitowanych). W ramach tych hospitacji sporządzano arkusz wizytacji, w którym oceniano m.in. zgodność terminu odbywania praktyk z harmonogramem, przygotowanie opiekuna praktyk do pracy ze studentem, dokumentację praktyk, zaplecze szkoleniowe w aspekcie realizacji planowanych efektów kształcenia, organizację pracy studentów, metody oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Wszyscy hospitowani uzyskali najwyższe oceny.

Ponadto Kierownik Praktyk Zawodowych wraz z Zastępcą organizowali spotkania z nauczycielami akademickimi i studentami w sprawie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych (sześć spotkań), na których omawiano m.in. grafiki, harmonogramy i regulamin odbywania praktyk, prawa i obowiązki studenta, obowiązującą dokumentację, zasady odpracowywania nieobecności.

(dowód: akta kontroli str. 1052-1125, 1835-2102)

2.3. Wytoczne do tworzenia programu studiów określone zostały przez Rektora w drodze zarządzenia⁴³. W wyniku szczegółowego badania programu studiów na kierunku fizjoterapia ustalono, że został on opracowany zgodnie ze wzorem ujętym w ww. wytycznych i zawierał wszystkie elementy zawarte w załączniku nr 7 do rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia. Określał m.in. profil i przyporządkowanie kierunku studiów do dyscypliny naukowej, efekty uczenia się (wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne), treści programowe dla poszczególnych przedmiotów oraz szczegółowy plan studiów. Zawarty w programie opis procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się obejmował m.in. łączną liczbę godzin zajęć i punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów, sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się, wymiar, zasady i formę odbywania praktyk zawodowych.

(dowód: akta kontroli str. 913-997, 1201-1244)

Zgodnie z obowiązującym w UM regulaminem studiów⁴⁴, w pracach nad tworzeniem programu studiów dla naboru 2019/2020 brali udział członkowie Komisji Dydaktyczno-Programowej, w skład której wchodził przedstawiciele nauczycieli akademickich na kierunku fizjoterapia i przedstawiciele studentów oraz interesariusze zewnętrzni⁴⁵. Konsultacje w celu stworzenia programu odbywały się na doraźnych spotkaniach roboczych i w formie korespondencji email. Na

⁴³ Zarządzenie nr 38/2019 z dnia 20 maja 2019 r. ze zm., z 6 września 2019 r. i 1 października 2020 r.

⁴⁴ Załącznik do uchwały Senatu nr 54/2019 z dnia 23 marca 2017 r. oraz nr 187/2018 z dnia 24 kwietnia 2018 r.

⁴⁵ Np. Dyrektor Centralnego Ośrodka Sportu w Spale, Koordynator Oddziału Rehabilitacji Poddębickiego Centrum Zdrowia, Dyrektor Instytutu Zdrowia Człowieka w Uniejowie, przedstawiciel prywatnej Kliniki Rehabilitacji w Krojantach, Dyrektor Wojewódzkiego Zespołu ZOZ Centrum Leczenia Chorób Płuc i Rehabilitacji w Łodzi.

posiedzeniu w dniu 10 września 2019 r. Komisja jednogłośnie przegłosowała zatwierdzenie programu i planu studiów. Po uzyskaniu pozytywnej opinii Uczelnianej Rady Samorządu Studentów Uniwersytetu⁴⁶, program został jednogłośnie zatwierdzony przez Radę Wydziału Nauk o Zdrowiu⁴⁷.

Dalsze zmiany programu opracowane zostały przez Radę Dydaktyczną Kierunku Fizjoterapia, tj. zgodnie z § 1 pkt 2 zarządzenia Rektora w sprawie wytycznych do tworzenia programu studiów. Na posiedzeniach Rady omawiano stanowiska i uwagi zgłaszane do programu przez przedstawicieli akademickich na kierunku fizjoterapia, studentów i interesariuszy zewnętrznych. Wprowadzone do programu modyfikacje dotyczyły głównie zmiany formy prowadzenia zajęć w ramach danego przedmiotu, przesunięcia liczby godzin pomiędzy poszczególnymi formami prowadzenia zajęć, usunięcia/zmiany nazwy/dodania fakultetów do autorskiej oferty Uczelni (zmiany niewymagające zgody Senatu Uczelni m.in. na podstawie § 19 ust. 5a i 5b ww. zarządzenia Rektora) oraz przesunięcia zajęć pomiędzy semestrami. Wszystkie zmiany dotyczące przesunięcia zajęć pomiędzy semestrami, po uzyskaniu pozytywnej opinii Wydziałowej Rady ds. Kształcenia, zostały zatwierdzone przez Senat Uczelni. Wprowadzone modyfikacje nie spowodowały niezgodności z uregulowaniami zawartymi w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia.

(dowód: akta kontroli str. 1245-1298)

2.4. Uczelnia kształciła studentów w formie niestacjonarnej na kierunkach lekarskim i lekarsko-dentystycznym. W zarządzeniu Rektora w sprawie wytycznych do tworzenia programu studiów⁴⁸ (§ 7 pkt 2) oraz uchwalonym przez Senat Uczelni regulaminie studiów⁴⁹ (§ 10 pkt 4) wskazano, że zajęcia na studiach stacjonarnych są prowadzone odrębnie od zajęć na studiach niestacjonarnych.

(dowód: akta kontroli str. 1201-1244, 1299-1302)

W planach zajęć rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020 studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na obu badanych kierunkach podzieleni zostali na odrębne grupy dziekańskie i kliniczne. W oparciu o zbadaną próbę przedmiotów⁵⁰ dla kierunku lekarsko-dentystycznego i lekarskiego nie stwierdzono przypadków łączenia grup niestacjonarnych ze stacjonarnymi, co odpowiadało wymogom określonym w art. 63 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

(dowód: akta kontroli str. 1303-1445, 2990-2991)

W latach akademickich 2019/2020 – 2021/2022 liczba studentów studiów stacjonarnych na kierunku lekarskim wynosiła odpowiednio 3.463, 3.465 i 3.320 osób i była wyższa od liczby studentów na studiach niestacjonarnych, która wynosiła odpowiednio 136, 140 i 115 osób. Podobnie kształtowała się relacja na kierunku lekarsko-dentystycznym – 627, 615 i 590 studentów na studiach stacjonarnych i 132, 128 i 123 na niestacjonarnych. Tym samym w Uczelni spełniono warunek określony w art. 63 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

(dowód: akta kontroli str. 2933-2934)

2.5. W latach akademickich 2019/2020 – 2021/2022 zmniejszyła się liczba studentów⁵¹ na kierunku lekarskim na studiach stacjonarnych z 3.463 do 3.320 osób, na studiach niestacjonarnych ze 136 do 115 osób i na studiach w języku

⁴⁶ Uchwała nr 33/2019 z dnia 12 września 2019 r.

⁴⁷ Na posiedzeniu w dniu 17 września 2019 r.

⁴⁸ Zarządzenie nr 38/2019 ze zm.

⁴⁹ Uchwała nr 312/2019 z dnia 27 czerwca 2019 r.

⁵⁰ Do badania wybrano zajęcia prowadzone na kierunku lekarskim: wstęp do nauk klinicznych i propedeutyka chirurgii oraz zajęcia kliniczne na kierunku lekarsko-dentystycznym: m.in. stomatologię przedkliniką, ergonomię, stomatologię dziecięcą i profilaktykę stomatologiczną, nauczanie przedklinikę – stomatologia zachowawcza, protetyka i endodoncja, materiałoznawstwo stomatologiczne zachowawcze, materiałoznawstwo protetyczne.

⁵¹ Dane z POLON na dzień 31 grudnia 2020 r., 31 grudnia 2021 r. i 1 czerwca 2022 r.

angielskim z 740 do 544 osób. Taka sama tendencja była widoczna dla kierunku lekarsko dentystycznego – liczba studentów na studiach stacjonarnych zmniejszyła się z 627 do 590 osób, na studiach niestacjonarnych ze 132 do 123 osób i na studiach w języku angielskim ze 145 do 140 osób. Na kierunku pielęgniarstwo zmniejszenia wyniosły z 584 do 564 osób dla studiów I stopnia i ze 185 do 174 osób dla studiów II stopnia. Na kierunku położnictwo zmniejszenia wyniosły ze 173 do 152 osób dla studiów I stopnia i ze 141 do 100 dla studiów II stopnia. Na kierunku ratownictwo medyczne liczba studiujących wynosiła w kontrolowanym okresie odpowiednio 250, 294 i 253 osoby. Na kierunku fizjoterapia liczba studiujących zwiększyła się z 639 do 730 osób.

(dowód: akta kontroli str. 2933-2937)

Zmniejszenie liczby studentów Rektor wyjaśnił m.in.:

- skreśleniami studentów z powodu niepodjęcia lub rezygnacji ze studiów, braku udziału w obowiązkowych zajęciach, braku postępów w nauce, nieuzyskania zaliczenia semestru w określonym terminie,
- fluktuacjami spowodowanymi zmianą formy studiów lub przeniesieniem na inną uczelnię,
- zmianą zewnętrznych warunków studiowania, związaną z pandemią Covid-19 (utrudnienia w przebywaniu osób poza miejscem stałego zamieszkania i/lub łączenia pracy i nauki, utrudnienia w podróżowaniu obcokrajowców),
- brakami personelu pielęgniarckiego i położniczego odczuwanymi w podmiotach leczniczych w okresie pandemii (wielu studentów II stopnia zdecydowało się na rezygnację ze studiów w celu objęcia opieką pacjentów i ochrony ich przed możliwością przeniesienia zakażenia),
- ograniczeniami w dostępie do bazy klinicznej.

(dowód: akta kontroli str. 2992-3003)

W latach akademickich 2019/2020 – 2020/2021⁵² liczba nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ww. kierunkach⁵³ przedstawiała się następująco.:

- na kierunku lekarskim zwiększyła się z 651 do 712 osób w na studiach stacjonarnych, zmniejszyła się z 22 do 18 osób na studiach niestacjonarnych i zwiększyła z 239 do 253 osób na studiach w języku angielskim,
- na kierunku lekarsko-dentystycznym nieznacznie zmniejszyła się - z 167 do 164 osób na studiach stacjonarnych, zwiększyła się z 42 do 44 osób na studiach niestacjonarnych i z 43 do 48 osób na studiach w języku angielskim,
- na kierunku pielęgniarstwo zwiększyła się ze 134 do 148 osób dla studiów I stopnia i zmniejszyła z 11 do 9 osób dla studiów II stopnia,
- na kierunku położnictwo zwiększyła się z 46 do 51 osób dla studiów I stopnia, dla studiów II stopnia wynosiła po 8 osób,
- na kierunku fizjoterapia zwiększyła się ze 109 do 136 osób,
- na kierunku ratownictwo medyczne wyniosła 46 i 43 osoby.

W konsekwencji na ww. kierunkach łącznie na jednego nauczyciela w roku akademickim 2020/2021 przypadało mniej studentów (czterech) niż w roku poprzednim (pięciu).

(dowód: akta kontroli str. 2933-2937)

2.6. W badanym okresie do UM wpłynęły trzy skargi, niezwiązane bezpośrednio z realizacją programu kształcenia, ale z zasadami/sposobem przeprowadzenia egzaminów:

- skarga złożona w 2020 r. przez Rzecznika Praw Studenta Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej w imieniu studentów kierunku lekarskiego UM,

⁵² Dane za rok akademicki 2021/2022 dostępne będą po dniu 30 września 2022 r., tj. po zakończeniu czynności kontrolnych NIK.

⁵³ W przeliczeniu na uśrednioną wartość pensum.

w przedmiocie zasad egzaminów, w tym Końcowego Egzaminu Testowego, wprowadzonych w związku z przeprowadzeniem zdalnej weryfikacji efektów uczenia się (zmiany w zasadach egzaminów polegały m.in. na ograniczeniu czasu odpowiedzi na pytanie do 40 sekund (wcześniej 1 minuta), braku możliwości powrotu do wcześniejszego pytania, wprowadzeniu terminu poprawkowego Końcowego Egzaminu Testowego dopiero we wrześniu, a nie jak do tej pory przed Lekarskim Egzaminem Końcowym);

- dwie skargi złożone w 2021 r. przez studentkę Oddziału Pielęgniarstwa i Położnictwa Wydziału Nauk o Zdrowiu UM (za pośrednictwem pełnomocnika z kancelarii adwokackiej), dotyczące sposobu przeprowadzenia egzaminów z przedmiotów Podstawy Pielęgniarstwa i Zakażenia Szpitalne.

Każda ze skarg uznana została za bezzasadną, a ich rozpatrzenie nastąpiło zgodnie z przepisami Działu VIII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego⁵⁴ oraz zasadami określonymi w zarządzeniu⁵⁵ Rektora w sprawie przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków w UM.

(dowód: akta kontroli str. 2864-2932)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W obowiązującym od roku akademickiego 2019/2020 programie studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym, w jednej z dziewięciu grup zajęć, w ramach których osiąga się szczegółowe efekty kształcenia, tj. w grupie *H. Praktyczne nauczanie kliniczne*, nie zapewniono możliwości uzyskania dostatecznej liczby punktów ECTS. W ramach tej grupy przewidziano bowiem osiągnięcie maksymalnie 56 punktów ECTS⁵⁶, w sytuacji gdy zgodnie z zasadami określonymi w cz. I pkt 3 załącznika nr 2 do rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia, wartość punktów uzyskanych w tym bloku zajęć powinna wynieść co najmniej 60.

(dowód: akta kontroli str. 718-793)

Rektor wyjaśnił m.in., że na kierunku lekarsko dentystycznym w ramach 909 godzin zajęć z grupy *H.* realizowane są wszystkie efekty uczenia się określone w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia. Zajęciom tym przypisano 56 punktów ECTS ze względu na to, że przewidziano dodatkowe przedmioty po jednym punkcie ECTS, których efekty uczenia się obowiązują m.in. do egzaminu lub mają bezpośredni związek z wykonywanym w przyszłości zawodem, tj. orzecznictwo, system kształcenia lekarzy w Polsce, zdrowie publiczne oraz (do wyboru) implantologia, stomatologia estetyczna lub przygotowanie podłoża kostnego do leczenia protetycznego.

(dowód: akta kontroli str. 3026-3031)

Odnosząc się do złożonych wyjaśnień NIK wskazuje, że część wymienionych zajęć (orzecznictwo, system kształcenia lekarzy w Polsce i zdrowie publiczne) zalicza się do innej grupy zajęć (G. Prawo - organizacyjne podstawy medycyny).

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Uczelni w zbadanym zakresie. Skontrolowane programy studiów odpowiadały wymogom określonym w przepisach prawa (z jednym wyjątkiem), podlegały wymaganym ocenom i były modyfikowane zgodnie z obowiązującą w Uczelni procedurą. W programie studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym, w jednej z dziewięciu grup zajęć, przewidziano uzyskanie niedostatecznej liczby punktów ECTS, przy czym łączna liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów była wystarczająca. Na badanych próbach stwierdzono, że w Uczelni zapewniono możliwość prawidłowego realizowania praktyk zawodowych, a także rzetelnie weryfikowano efekty uczenia się w tym

⁵⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 735, ze zm., dalej: *kpa*.

⁵⁵ Zarządzenie nr 12/2020 z dnia 11 lutego 2020 r.

⁵⁶ Liczba godzin w tej grupie była wystarczająca - wynosiła 909, przy minimalnej wartości 900.

zakresie. Przestrzegano także zasady oddzielania zajęć prowadzonych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych oraz zachowano prawidłową proporcję pomiędzy liczbą osób studentów stacjonarnych i niestacjonarnych.

3. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia

Opis stanu faktycznego

3.1. Zasady działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (WSZJK) w UM określone zostały w uchwałach⁵⁷ Senatu Uczelni. Zgodnie z ww. uchwałami, nadzór nad całością procesu sprawował Rektor, zaś w celu realizacji zadań WSZJK funkcjonować miał Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (*Uczelniany Zespół*) oraz Wydziałowe Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (*Wydziałowe Zespoły*).

Wydziałowe Zespoły zobligowane były do sporządzania rocznych sprawozdań stanowiących wynik ewaluacji jakości kształcenia na Wydziale w zakresie przeglądu:

- 1) procesu projektowania dydaktyki;
- 2) realizacji programów kształcenia, obejmującego:
 - a) ocenę okresową prowadzących zajęcia (dokonywaną przez Wydziałową Komisję Oceniającą),
 - b) anonimowe badania ankietowe opinii studentów i doktorantów,
 - c) hospitacje zajęć dydaktycznych;
- 3) systemu oceniania studentów i doktorantów.

Sprawozdania wraz z pisemnymi wnioskami z przeglądu jakości kształcenia na kolejny rok akademicki miały być przekazane Uczelnianemu Zespołowi, który odpowiedzialny był za sporządzanie raportów zawierających wnioski i zalecenia z działalności Wydziałowych Zespołów oraz planowanie i realizację działań naprawczych, modyfikujących i uzupełniających dotyczących doskonalenia jakości kształcenia.

(dowód: akta kontroli str. 2335-2350)

W okresie objętym kontrolą Rektor powołał dwa Uczelniane Zespoły – na okresy kadencji 2016-2020⁵⁸ i 2020-2024⁵⁹. Na analogiczne okresy powołane zostały również - przez Dziekanów Wydziału Lekarskiego i Wydziału Nauk o Zdrowiu – Wydziałowe Zespoły.

(dowód: akta kontroli str. 2351-2359)

W UM prowadzono hospitacje zajęć dydaktycznych w oparciu o procedurę⁶⁰, stanowiącą element uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Hospitacjom poddawano zajęcia prowadzone przez nauczycieli akademickich ze stażem pracy krótszym niż 5 lat (z częstotliwością co najmniej raz w roku akademickim), a także zajęcia z udziałem nauczycieli o stażu dłuższym niż 5 lat (w przypadku wystąpienia sytuacji szczególnie niepokojących oraz na własną prośbę nauczyciela).

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono łącznie 1146 hospitacji, w tym na poszczególnych wydziałach/oddziałach:

- Wydział Lekarski – 630 (w roku akademickim 2019/2020 – 98 hospitacji, 2020/2021 – 237, 2021/2022 – 295);
- Wydział Lekarski/Oddział Stomatologiczny – 127 (odpowiednio 43, 46 i 38);
- Wydział Lekarski/Oddział Nauk Biomedycznych – 44 (22, 22 i 0);

⁵⁷ Uchwała nr 431/2015 z 24 września 2015 r. Senatu UM w sprawie funkcjonowania uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia w UM, zmieniona uchwałami: nr 179/2018 z 29 marca 2018 r. i nr 3/2020 z 17 września 2020 r.

⁵⁸ Zarządzenie nr 16/2017 Rektora z dnia 10 marca 2017 r.

⁵⁹ Zarządzenie nr 49/2021 Rektora z dnia 19 kwietnia 2021 r.

⁶⁰ Zarządzenie nr 5/2017 z dnia 24 stycznia 2017 r. Rektora w sprawie wprowadzenia Regulaminu hospitacji zajęć dydaktycznych w UM, zmienione zarządzeniem nr 60/2019 z dnia 25 lipca 2019 r.

- Wydział Farmaceutyczny – 87 (29, 29 i 29);
 - Wydział Nauk o Zdrowiu – 166 (43, 67 i 56);
 - Wydział Nauk o Zdrowiu/Oddział Pielęgniarstwa i Położnictwa – 92 (19, 35 i 38).
- W związku z zaistniałą sytuacją epidemiologiczną, podjęte zostały na Uczelni działania mające na celu promowanie wśród pracowników realizacji hospitacji w wersji elektronicznej (za pomocą systemu Process Portal), a także wprowadzono wytyczne w tym zakresie. W poszczególnych latach akademickich liczba hospitacji przeprowadzonych online wyniosła odpowiednio: 119, 391 i 456.
- Wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych były wykorzystywane w ocenie osiągania zakładanych efektów uczenia się⁶¹, a także w okresowej ocenie nauczyciela.

(dowód: akta kontroli str. 2360-2454, 2714)

Uchwałą nr 140/2017 z dnia 14 grudnia 2017 r., Senat UM wprowadził ogólnouczelniane ankiety oceniające:

- jakość dydaktyki prowadzonej przez nauczyciela akademickiego (ankiety te stanowiły element okresowej oceny nauczyciela akademickiego w zakresie należytego wypełniania przez niego obowiązków dydaktycznych);
- jakość dydaktyki jednostki naukowo-dydaktycznej.

Ankiety wypełniane były przez studentów za pomocą aplikacji mStudia lub w Wirtualnej Uczelni⁶², w której prezentowane były również wyniki ewaluacji. Każdy nauczyciel po zakończonym semestrze i publikacji wyników ankiet posiadał dostęp do swoich ocen oraz komentarzy studentów. Kierownik jednostki miał z kolei dostęp do wyników wszystkich pracowników jednostki.

Ogółem studenci wypełnili:

- 50.121 ankiet (w tym 30.588 oceniających nauczycieli oraz 19.173 oceniających jednostkę naukowo-dydaktyczną) w roku akademickim 2019/2020,
- 57.551 ankiet (odpowiednio 37.796 i 19.755) w roku akademickim 2020/2021,
- 37.164⁶³ ankiet (31.510 i 5.654) w roku akademickim 2021/2022.

Po zakończeniu każdego semestru z przeprowadzonych ankiet sporządzane były raporty dla poszczególnych Wydziałów/Oddziałów, przekazywane władzom Uczelni. Wnioski wynikające z ankiet były uwzględniane w podejmowanych decyzjach, w tym kadrowych, a dla nauczycieli stanowiły narzędzie umożliwiające doskonalenie i rozwój warsztatu dydaktycznego, a także kształtowanie pozytywnych relacji ze studentami.

Na podstawie wyników ankiet w UM realizowano zarówno działania korygujące, jak i nagradzające. W ramach działań naprawczych, w przypadku otrzymania przez nauczyciela oceny niskiej lub bardzo niskiej, realizowana była procedura postępowania określona w ww. uchwale nr 140/2017, skutkująca określeniem zaleceń doradczo-doskonalących. W ramach działań motywujących Uczelnia organizowała konkurs dla najlepszego nauczyciela, którego zwieńczeniem była uroczysta gala wręczenia dyplomów i upominków, a od roku akademickiego 2019/2020 – również nagród pieniężnych w kwocie 5 tys. zł. Wprowadzenie tej dodatkowej gratyfikacji przyczyniło się do zwiększenia popularności konkursu, co bezpośrednio przekładało się na poprawę jakości kształcenia.

(dowód: akta kontroli str. 2455-2460, 3024-3025)

⁶¹ Podczas hospitacji ocenie podlegały: konstrukcja prowadzonych zajęć, przygotowanie prowadzącego, trafność doboru metod nauczania do tematyki zajęć i wykorzystanie pomocy naukowych, sposób określenia celu dydaktycznego, zgodność prowadzonych zajęć z programem nauczania, komunikatywność i umiejętność nawiązania kontaktu ze studentami, umiejętność aktywizacji i inspirowania studentów do własnych poszukiwań, opracowanie treści przedmiotów, określenie czy uzyskane na zajęciach: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne są użyteczne w praktyce zawodowej.

⁶² <https://wu10.umed.lodz.pl/>.

⁶³ Mniejsza niż w poprzednich latach liczba ankiet w roku akademickim 2021/2022 związana była z wdrażaniem nowego systemu U11.

Uniwersytet stosował zróżnicowane mierniki stopnia realizacji osiąganych efektów uczenia się, dostosowane do dziedziny wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Weryfikacja efektów uczenia odbywała się w formie: zaliczeń kolokwium, zaliczeń zajęć laboratoryjnych, zaliczeń seminariów dyplomowych, egzaminów, złożenia pracy dyplomowej, złożenia egzaminu dyplomowego. Forma i warunki zaliczenia przedmiotu oraz kryteria oceny ustalane były przez kierownika przedmiotu i podawane do wiadomości studentów na pierwszych zajęciach. Do zaliczenia przedmiotu konieczne było osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów uczenia się przypisanych w programie studiów do danej grupy zajęć. Weryfikacja zdobytych efektów uczenia się realizowana była na podstawie analiz ocen uzupełnionych w elektronicznym indeksie w trakcie rozliczenia semestralnego dla wszystkich przedmiotów.

Ponadto, Wydziałowe Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia dokonywały kontroli sylabusów pod kątem ujęcia w nich informacji o stosowanych metodach weryfikacji efektów uczenia się, a na podstawie raportu dostępnego w systemie Uczelnia 10 (wcześniej Uczelnia XP) weryfikowały liczbę poszczególnych ocen dla każdego przedmiotu.

Do weryfikacji i oceny efektów uczenia się w zakresie umiejętności praktycznych wykorzystywano obserwację studenta przez nauczyciela i innych studentów podczas wykonywanego zadania lub procedury (ocena 360°), a także zaliczenie umiejętności metodą OSCE. Efekty uczenia oceniane były na czterech poziomach, tj. obserwacja procedur, wykonanie z pomocą osoby nadzorującej, wykonanie pod kierunkiem osoby nadzorującej oraz wykonanie samodzielne.

(dowód: akta kontroli str. 3011-3021)

Po zakończeniu każdego z lat akademickich: 2019/2020 i 2020/2021⁶⁴ Uczelniany Zespół sporządził sprawozdania z oceny realizacji wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w ramach 15 nw. zadań:

- kontrola siatek zajęć z planem studiów;
- kontrola obowiązujących na poszczególnych wydziałach procedur wprowadzania zmian w programach kształcenia i organizacji studiów;
- analiza porównawcza programów kształcenia z efektami standardowymi na odpowiednich kierunkach UM oraz innych polskich uczelniach publicznych o tym samym profilu;
- analiza czy przyjęte na wydziale: koncepcja kształcenia, sylwetka absolwenta, plany studiów i programy kształcenia są zgodne z PRK, a metody kształcenia tworzą spójną całość, uwzględniającą tożsamość danego kierunku;
- ocena prawidłowości stosowania punktów ECTS;
- kontrola obowiązujących na poszczególnych wydziałach procedur wprowadzania zmian w programach kształcenia i organizacji studiów;
- ocena organizacji i przebiegu sesji egzaminacyjnych oraz prawidłowości przeprowadzania egzaminów dyplomowych;
- ocena prawidłowości stosowania zasad oceniania prac dyplomowych;
- kontrola procedur zatwierdzania tematów prac dyplomowych;
- przegląd tematyki i jakości prac dyplomowych;
- ocena efektywności kończenia studiów, skali odsiewu i jego przyczyn;
- efektywność zaleceń projakościowych WZZJK z lat poprzednich;
- zmiany w zasadach i procedurach doskonalenia jakości procesu dydaktycznego na podstawie propozycji zmian zgłaszanych przez pracowników, studentów i inne osoby oraz analizy dokumentów pokontrolnych;
- hospitacje zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich;

⁶⁴ Do zakończenia niniejszej kontroli nie upłynął termin do sporządzenia sprawozdania za rok akademicki 2021/2022.

– doskonalenie jakości procesu kształcenia.

Wyniki ocen w powyższym zakresie wskazywały na ogół na prawidłową jakość kształcenia, przy czym w sprawozdaniach Uczelniany Zespół formułował m.in. wnioski dotyczące konieczności:

- weryfikacji, czy w każdym sylabusie znajdują się wszystkie efekty kształcenia (z analizy UZZJK wynikało, że nie w każdym przypadku w sylabusach znajdowały się efekty kierunkowe, dostępne w programie studiów)⁶⁵;
- podjęcia (ze względu na duże znaczenie ankiet w procesie ewaluacji) dodatkowych działań mających na celu zachęcanie studentów przez nauczycieli do przekazywania swoich opinii na temat realizowanych zajęć⁶⁶;
- wrywkowego analizowania prac dyplomowych przez Uczelniany Zespół, poprzez analizę treści w nich zawartych, a nie tylko analizę tytułów prac, czy bibliografii (zalecenie wynikające z jednej z wizytacji PKA na Uczelni)⁶⁷.

(dowód: akta kontroli str. 2335-2350, 2378-2454)

Na Uczelni funkcjonowało Akademickie Biuro Karier (ABK), które od 2010 r. cyklicznie prowadziło badanie losów zawodowych absolwentów UM. Badanie miało na celu wskazanie mocnych i słabych stron oferty dydaktycznej UM oraz uwarunkowań podjęcia lub niepodjęcia zatrudnienia przez absolwentów Uczelni. Dodatkowo monitoring obejmował ocenę poziomu zdobytych podczas kształcenia kwalifikacji i umiejętności oraz ocenę satysfakcji absolwentów z decyzji o podjęciu nauki w UM.

(dowód: akta kontroli str. 2378-2454)

W latach 2019-2022 prowadzone były dwa badania losów zawodowych absolwentów - rocznika 2018/2019 (zakończony opracowaniem raportu zbiorczego) i rocznika 2019/2020 (pozostawało w trakcie opracowywania). Badania te składały się z trzech elementów:

- analizy danych z Ogólnopolskiego Systemu Monitorowania Elektronicznych Losów Absolwentów (w zakresie wysokości zarobków brutto absolwentów poszczególnych kierunków, względnej wysokości zarobków, czasu poszukiwania etatowej pracy oraz długości pozostawania bezrobotnym; wszystkie dane dotyczyły pierwszego roku po uzyskaniu dyplomu);
- badania opinii absolwentów za pomocą anonimowej ankiety rozsyłanej w formie elektronicznej (ankieta dostarczała danych jakościowych opisujących metody szukania pracy oraz ocenę posiadanych kompetencji);
- badania (w formie wywiadu swobodnego z predefiniowaną listą pytań) opinii pracodawców na temat kompetencji absolwentów Uczelni. Respondentami byli członkowie zarządów, rekruterzy lub bezpośredni przełożeni zatrudnianych absolwentów.

Powyższe dane podlegały agregacji, a następnie prezentowane były w raportach opracowywanych odrębnie dla każdego kierunku oraz w raporcie zbiorczym sporządzanym dla całej Uczelni. Wyniki badań prezentowane były władzom Uczelni i poszczególnych wydziałów w celu poprawy jakości kształcenia.

W raporcie zbiorczym dotyczącym rocznika 2018/2019 zaprezentowano m.in. sugestie ankietowanych absolwentów co do zmiany programu kształcenia w sposób jak najlepiej odpowiadający ich potrzebom zawodowym. Ankietowani sugerowali głównie zwiększenie liczby: zajęć praktycznych, zajęć z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, zajęć z pacjentami, a także zajęć w zakresie podstaw prowadzenia działalności gospodarczej i zagadnień prawa pracy.

⁶⁵ Dotyczy roku akademickiego 2020/2021.

⁶⁶ Dotyczy lat akademickich 2019/2020 i 2020/2021.

⁶⁷ Dotyczy roku akademickiego 2020/2021.

Z przeprowadzonych z pracodawcami wywiadów wynikało natomiast, że byli oni zadowoleni z poziomu wiedzy zawodowej absolwentów, niezależnie od ukończonego kierunku.

(dowód: akta kontroli str. 2461-2474)

W raporcie zespołu oceniającego PKA dotyczącym kierunku lekarsko-dentystycznego wskazano, że pomimo, iż ankietowani przez ABK absolwenci sygnalizowali potrzebę zwiększenia liczby godzin zajęć z zakresu przedsiębiorczości, zasad prowadzenia działalności gospodarczej oraz pracy z pacjentami bólowymi, wnioski te nie posłużyły do projektowania działań doskonalących program studiów. Na spotkaniu zespołu oceniającego PKA osoby odpowiedzialne za WSZJK wyraziły opinię, że wnioski z badania losów zawodowych absolwentów nie są brane pod uwagę przy przeglądach programów studiów z uwagi na małą liczbę absolwentów biorących udział w badaniu. W związku z powyższym, w raporcie PKA zalecono wykorzystywanie do monitorowania programu studiów większej ilości dostępnych informacji, w tym uzyskiwanych od absolwentów oraz interesariuszy zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 2138-2192)

Rektor UM - wyjaśniając, czy i w jaki sposób wyniki monitorowania karier absolwentów przez ABK wykorzystywano w pracach nad oceną jakości kształcenia w Uczelni, a także czy i jakie działania podjęto celem realizacji powyższego zalecenia PKA – podał, że *Wnioski z badania losów zawodowych absolwentów mają niewielką zwrotność, zaś najistotniejsze informacje, w tym uwagi dot. efektów uczenia się od absolwentów, napływają bezpośrednio do osób odpowiedzialnych za nauczanie poszczególnych przedmiotów kierunkowych, tj. kierowników jednostek w Oddziale Stomatologicznym, którzy są jednocześnie kierownikami poradni w Instytucie Stomatologii i zatrudniają stażystów oraz absolwentów kierunku lekarsko-dentystycznego. Przy zmianach wdrażanych w programach studiów dla kierunku lekarsko-dentystycznego wykorzystywane są bieżące informacje napływające od interesariuszy zewnętrznych (m.in. lekarzy pracujących w poradniach stomatologicznych CSK UM w Łodzi i innych jednostkach zewnętrznych, firm działających na rynku produktów stomatologicznych oraz prowadzących szkolenia dla lekarzy, izb lekarskich oraz towarzystw naukowych) w ramach licznych nieformalnych spotkań. W zależności od nich, podejmowane są modyfikacje lub intensyfikacje nauczania przedmiotów w poszczególnych specjalnościach stomatologicznych. W ostatnich latach dotyczyło to m.in. kwestii wykorzystania technik CAD-CAM w praktyce czy chirurgii szczękowo-twarzowej, jak i nowych metod znieczuleń miejscowych.*

Ponadto, wszelkie uwagi dot. monitorowania i kompleksowej oceny treści programowych zawarte w raporcie Zespołu Oceniającego PKA zostały niezwłocznie przekazane członkom komisji WZZJK, którzy na posiedzeniach podejmą dyskusję o sposobie doskonalenia tego procesu i wdrożenia ulepszeń w możliwie najszybszym terminie. Dotychczas przewodnicząca komisji WZZJK na kierunku lekarsko-dentystycznym wniosła propozycję powołania kolejnej osoby do ww. zespołu od roku akademickiego 2022/2023, dla której przewidziane będą zadania (w tym m. in. współpraca z ABK oraz analiza raportów ABK).

(dowód: akta kontroli str. 3026-3031)

W wyniku wizytacji przeprowadzonej w UM w czerwcu 2022 r., Uniwersytecka Komisja ds. Jakości Kształcenia na Kierunku Lekarskim działająca przy Gdańskim Uniwersytecie Medycznym podtrzymała wydane w roku wcześniejszym rekomendacje w zakresie:

- zwiększenia nadzoru nad prowadzeniem zajęć, zwłaszcza klinicznych, w aspekcie punktualności ich rozpoczynania, realizowania wszystkich założonych efektów uczenia się i ich upracticznienia;

- wprowadzenia uregulowań dziekańskich odnośnie konieczności odbywania części zajęć praktycznych w poradniach przyklinicznych;
- modyfikacji nauczania w zakresie przyjętych modułów tematycznych dotyczącej poprawy koordynacji przekazywanych treści w obrębie modułu, łączenia poszczególnych przedmiotów tworzących moduł oraz zasad egzaminowania, a dodatkowo zarekomendowała m.in.:
- dopracowanie zasad przeprowadzania egzaminów, zwłaszcza ustnych i praktycznych, dla zapewnienia ich porównywalności, a także uwzględniających udział poszczególnych form egzaminu w ocenie końcowej;
- podjęcie działań prowadzących do zwiększenia udziału studentów w wypełnianiu ankiet oraz wprowadzenie mechanizmu informowania studentów o efektach i wnioskach wynikających z przeprowadzonej ankietyzacji;
- zmobilizowanie nauczycieli prowadzących zajęcia praktyczne do większej aktywności i położenia nacisku na nauczanie studentów praktycznych umiejętności.

(dowód: akta kontroli str. 2668-2713)

3.2. Szczegółowym badaniem w zakresie zapewnienia prowadzenia zajęć przez odpowiednią kadrę nauczycielską objęto studia na kierunkach: lekarskim, lekarsko-dentystycznym i pielęgniarstwie I i II stopnia. W wyniku badania ustalono, że liczba godzin zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w UM jako podstawowym miejscu pracy wynosiła w latach akademickich 2019/2020 i 2020/2021⁶⁸ odpowiednio:

- dla studiów na kierunkach lekarskim i lekarsko-dentystycznym, które w UM były studiami o profilu ogólnoakademickim - 89% i 78% godzin, co odpowiadało wartości określonej w art. 73 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (dla studiów o profilu ogólnoakademickim na poziomie min. 75%);
- dla studiów na kierunku pielęgniarstwo II stopnia (w UM studia o profilu ogólnoakademickim) - 80% godzin w roku akademickim 2019/2020, a w kolejnym roku w wymiarze niższym niż określony w ww. przepisie - 66% godzin, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- dla studiów na kierunku pielęgniarstwo I stopnia (w UM studia o profilu praktycznym) - 83% i 81%, co odpowiadało wartości określonej w art. 73 ust. 2 pkt 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (dla studiów o profilu praktycznym na poziomie min. 50%).

(dowód: akta kontroli str. 2938-2939, 2992-3003)

Zgodnie z art. 128 ww. ustawy, nauczyciel akademicki podlega ocenie okresowej nie rzadziej niż raz na cztery lata lub na wniosek rektora (ust. 2), z uwzględnieniem oceny w zakresie wypełniania przez niego obowiązków związanych z kształceniem, dokonywanej przez studentów i doktorantów (ust. 6).

Zasady dokonywania oceny pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych ustalone zostały przez Rektora⁶⁹ w Regulaminie systemu okresowych ocen pracowników UM będących nauczycielami akademickimi. Stanowiły one m.in., że posiedzenia komisji oceniającej zwołuje jej przewodniczący do dnia 30 listopada roku oceny; wskazywały ponadto szczegółowe kryteria oceny w podziale na stanowiska i grupy stanowisk wraz z ilością punktów stanowiącą przesłankę do uzyskania oceny pozytywnej.

Analiza 20 losowo wybranych ocen nauczycieli akademickich, przeprowadzonych w okresie objętych kontrolą wykazała, że:

⁶⁸ Do zakończenia niniejszej kontroli Uczelnia nie posiadała danych dla roku akademickiego 2021/2022.

⁶⁹ Zarządzenie nr 95/2021 z dnia 6 września 2021 r. zmieniające zarządzenie nr 73/2020 z dnia 22 lipca 2020 r. We wcześniejszym okresie obowiązywało zarządzenie nr 36/2017 z dnia 6 czerwca 2017 r.

- oceny dokonane zostały przez komisję oceniającą na posiedzeniach w dniach 23-25 listopada (10 przypadków) oraz 2-15 grudnia 2021 r. (kolejnych 10 ocen, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*);
- w żadnym przypadku nie dotrzymano 4-letniej częstotliwości przeprowadzania ocen, przy czym:
 - w 16 przypadkach poprzednia ocena miała miejsce w okresie od maja 2015 r. do maja 2017 r.,
 - dla czterech nauczycieli zatrudnionych w okresie od kwietnia 2015 r. do września 2016 r. była to pierwsza ocena⁷⁰.

Zgodnie z wyjaśnieniami Rektora, w 2018 r. zmieniła się ustawa *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* i przepisy przejściowe stanowiły, że ocena powinna zostać przeprowadzona do końca roku poprzedzającego rok pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej tj. w 2020 r. (art. 255 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. - *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*). W 2020 r., z uwagi na ograniczenie funkcjonowania uczelni spowodowane pandemią - zgodnie z zapisem art. 51b. 5. ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, nie było możliwości przeprowadzenia ocen okresowych nauczycieli akademickich. Po uchynieniu rozporządzeń Ministra Zdrowia w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, w dniu 15.10.2021 r. został uruchomiony w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi proces *Systemu Ocen Okresowych Nauczycieli (SOON)*;

- w każdym przypadku uwzględniono ocenę nauczyciela dokonaną przez studentów/doktorantów (wszystkie oceny były pozytywne);
- 19 nauczycieli uzyskało ocenę pozytywną, natomiast jeden – negatywną (w tym przypadku termin kolejnej oceny wyznaczono za rok⁷¹).

(dowód: akta kontroli str. 2715-2860, 3011-3023)

W sprawie sposobu wykorzystywania wyników ocen pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych, Rektor wyjaśnił, że wskutek przeprowadzonej analizy tych ocen, w niektórych przypadkach zostały podjęte decyzje o zmianie stanowiska (awans) lub grupy pracowniczej.

(dowód: akta kontroli str. 3011-3021)

3.3. W latach akademickich 2019/2020 i 2020/2021 Uniwersytet dysponował łącznie 484 pomieszczeniami dydaktycznymi w 14 lokalizacjach, w tym m.in.: 88 salami wykładowymi, 117 salami ćwiczeniowymi, 81 salami seminaryjnymi, 54 salami laboratoryjnymi, 47 salami fantomowymi, 19 salami komputerowymi i 9 salami konferencyjnymi.

W roku akademickim 2021/2022 liczba pomieszczeń dydaktycznych UM wyniosła 423 (w 14 lokalizacjach), w tym m.in. sal wykładowych i sal ćwiczeniowych – po 78, sal seminaryjnych - 83, sal laboratoryjnych - 56, sal fantomowych - 37, sal komputerowych - 30 i sal konferencyjnych - 13.

Liczba studentów UM wynosiła: 9430 według stanu na koniec 2019 r., 9785 na koniec 2020 r. i 9755 na koniec 2021 r. Tym samym, w roku akademickim 2019/2020 na jedną salę wykładową przypadało 107 studentów, zaś na jedną salę ćwiczeniową – 81 studentów. W roku akademickim 2020/2021 liczby te wyniosły odpowiednio 111 i 84, zaś w roku akademickim 2021/2022 – w obu przypadkach 125.

(dowód: akta kontroli str. 2378-2454, 2475-2487)

⁷⁰ Zgodnie z postanowieniami Regulaminu systemu okresowych ocen, pierwszej ocenie nauczyciel akademicki jest poddawany po upływie co najmniej trzech lat zatrudnienia w UM.

⁷¹ Zgodnie z postanowieniami Regulaminu systemu okresowych ocen.

Ocena wyposażenia wspomagającego proces kształcenia była elementem corocznych sprawozdań Uczelnianego Zespołu z realizacji wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Prezentowane tam dane w zakresie infrastruktury dydaktycznej wynikały z raportów opracowywanych przez Dyrektora Biura Obsługi Studiów.

Zgodnie ze sprawozdaniem Uczelnianego Zespołu za rok 2020/2021, UM dysponował wysokiej jakości zapleczem dydaktyczno-naukowym. W skład części dydaktycznej kompleksu Centrum Kliniczno-Dydaktycznego (CKD) wchodziły m.in.:

- Aula Zachodnia (340 miejsc), Aula Wschodnia (260 miejsc), Aula Północna (1000 miejsc), wyposażone w nowoczesne rozwiązania techniczne, w tym w przypadku Auli Północnej - system audiowizualny oraz system umożliwiający wykorzystanie technik przesyłania dźwięku i obrazu oraz system tłumaczeń symultanicznych;
- sale laboratoryjne i wykładowe wyposażone w tablice interaktywne, rzutniki multimedialne, wizualizery, a także urządzenia rejestrujące obraz i dźwięk oraz ich transmisję;
- sale komputerowe mieszczące łącznie 180 stanowisk dydaktycznych wyposażonych w nowoczesny sprzęt komputerowy, szybką łączność internetową oraz system do prezentowania treści na wszystkich stanowiskach jednocześnie przez prowadzącego oraz programy dydaktyczne dedykowane w szczególności studentom kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego (m.in. Interaktywna Anatomia, Interaktywna Fizjologia, Chemia medyczna ogólna, Dawkowanie leków, Płyny i elektrolity, Wirtualny atlas anatomiczny, Interaktywna baza przypadków klinicznych);
- sale fantomowe wyposażone w unty stomatologiczne oraz fantomy przeznaczone do celów dydaktycznych, umożliwiające zdobywanie wiedzy i umiejętności w warunkach odwzorowujących rzeczywiste realia pracy lekarza dentyisty;
- sale ćwiczeniowo-seminaryjne wyposażone w: fantomy do nauki medycyny ratunkowej, aparaty do czucia wibracji i temperatury, urządzenia do badania dna oka i EEG, audiometri i urządzenia do badania stanu kości.

Od 2016 r. w UM funkcjonowało Centrum Symulacji Medycznych (CSM) o powierzchni 4,5 tys. m², obejmujące m.in.: Szpitalny Oddział Ratunkowy, oddział intensywnej opieki medycznej, dwa bloki operacyjne, sale porodowe i położnicze, symulator karetki oraz pracownie nauki umiejętności technicznych dla studentów - ze szczególnym uwzględnieniem przyszłych lekarzy, pielęgniarek oraz ratowników medycznych. Główną ideą prowadzenia zajęć w CSM był wspólny trening zespołów medycznych na wielu poziomach i specjalizacjach świadczenia opieki medycznej, począwszy od pomocy pielęgniarstwa, aż po specjalistyczne procedury wykonywane np. podczas operacji. W CSM prowadzono zajęcia dydaktyczne oraz organizowano egzaminy kliniczne OSCE⁷².

Infrastruktura dydaktyczna Uniwersytetu obejmowała również laboratoria naukowo-badawcze, w tym: Laboratorium Ruchu i Wydolności Fizycznej Człowieka DynamoLab, Laboratorium Antropometrii Trójwymiarowej, Laboratorium Mikroskopii Wirtualnej, Laboratorium Funkcji Narządów Zmysłów, Laboratorium Regulacji Ciśnienia Tętniczego i Funkcji Autonomicznego Układu Nerwowego, Laboratorium Dydaktyki Medycyny Stanów Nagłych, Laboratorium Komórki i Biologii Molekularnej, Laboratorium Nauczania Przedklinicznego w Stomatologii.

Dodatkowo w UM funkcjonowały:

⁷² Standaryzowana ocena umiejętności w warunkach symulowanych

- Centrum Sportu z pełnowymiarową pływalnią, halą sportową z widownią, strefą odnowy biologicznej, oraz pełnowymiarowym boiskiem (w Centrum Sportu prowadzone były zajęcia z wychowania fizycznego i metodyki nauczania ruchu);
- strefy relaksu dla studentów umożliwiające odpoczynek i naukę (hamaki, kwiaty, gabloty, strefa relaksu, crossbooking itp.);
- Strefa Wiedzy i Innowacji, w ramach której znajdowało się Centrum Informacyjno-Biblioteczne, Biuro Nauki, Strategii i Rozwoju, Centrum Innowacji i Transferu Technologii oraz Inkubator Przedsiębiorczości. Całość zlokalizowana była w 4-kondygnacyjnym budynku o powierzchni ponad 5 tys. m², z dostępem do Internetu, komputerów stacjonarnych, samoobsługowych kopiarek i drukarek, pokojami do samodzielnej pracy intelektualnej oraz rozmów w małych zespołach, a także salami konferencyjnymi;
- nowoczesne Centrum Nauczania Języków Obcych.

W ww. sprawozdaniu podkreślono trwającą realizację największego projektu Uczelni - CKD2 - Drugi etap budowy CKD, będący kontynuacją już zrealizowanej części inwestycji Centrum Kliniczno-Dydaktycznego. Projekt zakładał utworzenie w nowej lokalizacji 21 jednostek medycznych (oddziałów, zakładów, poradni, hostelu itp.), a także powiększenie bloku operacyjnego oraz pracowni diagnostyki obrazowej. W ramach projektu zaplanowano m.in. utworzenie nowych ośrodków: Akademickiego Ośrodka Onkologicznego oraz Akademickiego Ośrodka Ginekologiczno-Położniczego.

(dowód: akta kontroli str. 2378-2454, 2475-2485)

Infrastruktura Uczelni oraz jej zasoby edukacyjne zostały pozytywnie ocenione przez PKA w trakcie wizytacji na pięciu kierunkach studiów. W opinii zespołów oceniających, Uczelnia dysponowała nowoczesną bazą naukowo-dydaktyczną sprzyjającą realizacji procesu kształcenia i prowadzeniu badań naukowych, a infrastruktura była zgodna z wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia. Jedyne zastrzeżenia PKA dotyczyły części sal ćwiczeń wykorzystywanych na kierunku lekarsko-dentystycznym, które nie spełniały warunków bezpieczeństwa i higieny pracy (np. niewłaściwie zaopatrzone apteczki, niepoprawnie opisane odczynniki, substancje niebezpieczne przechowywane w miejscach bez właściwej wentylacji). W związku z powyższym, zespół oceniający zalecił dostosowanie do wymagań przepisów prawa warunków w pracowniach oraz laboratoriach w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

(dowód: akta kontroli str. 2107-2334)

Rektor wyjaśnił, że w związku z nieprawidłowościami spostrzeżonymi podczas wizytacji PKA podjęto na Uczelni stosowne działania naprawcze, w wyniku czego w uchwale Prezydium PKA z dnia 21 lipca 2022 r. wszystkie kontrolowane kryteria uznane zostały za spełnione.

(dowód: akta kontroli str. 3026-3031)

Baza dydaktyczna Uczelni spełniała wymogi § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych⁷³ i obejmowała m.in. sale wykładowe i seminaryjne, pracownie specjalistyczne, w tym anatomii, fizjologii i biochemii, pracownie umiejętności pielęgniarskich oraz pracownie umiejętności położniczych.

(dowód: akta kontroli str. 2488-2514)

W okresie objętym kontrolą liczebność grup studenckich na poszczególnych formach zajęć dydaktycznych ustalona była zarządzeniami Rektora⁷⁴ w sposób następujący:

⁷³ Dz. U. z 2012 r. poz. 970.

⁷⁴ Zarządzenia nr 37/2019 z dnia 20 maja 2019 r. (obowiązujące od roku akademickiego 2019/2020) i nr 19/2022 z dnia 7 marca 2022 r. (obowiązujące od roku akademickiego 2021/2022).

- grupa wykładowa – wszyscy studenci danego kierunku i roku,
 - grupa dziekańska – co najmniej 12 osób,
 - grupa seminaryjna – co najmniej 24 osoby,
 - grupa na ćwiczeniach klinicznych – co najmniej 6 osób,
- przy czym liczebność ta mogła być zmieniona w przypadkach uzasadnionych względami merytorycznymi, organizacyjnymi lub bezpieczeństwa.
- Odrębnymi zarządzeniami Rektor określił liczebność grup studentów VI roku Wydziału Lekarskiego na zajęciach w ramach praktycznego nauczania klinicznego (nie więcej niż 6 osób)⁷⁵, a także liczebność grup studenckich kierunków pielęgniarstwo i położnictwo na zajęciach praktycznych i praktykach zawodowych (od 4 do 8 osób)⁷⁶.

(dowód: akta kontroli str. 3247-3257)

Analiza wybranych do kontroli czterech list grupowych studentów wykazała, co następuje:

- dla III roku Wydziału Lekarskiego w roku akademickim 2019/2020 utworzono: grupy dziekańskie liczące od 9 do 13 studentów, grupy seminaryjne liczące od 20 do 25 osób, grupy kliniczne liczące od 4 do 7 osób;
- dla VI roku Wydziału Lekarskiego w roku akademickim 2019/2020 utworzono grupy kliniczne liczące 5 lub 6 osób;
- dla I roku kierunku pielęgniarstwo I stopnia w roku akademickim 2019/2020 utworzono grupy kliniczne liczące od 7 do 11 osób;
- dla I roku kierunku położnictwo I stopnia w roku akademickim 2019/2020 utworzono grupy kliniczne liczące od 5 do 10 osób.

(dowód: akta kontroli str. 3258-3266)

W sprawie rozbieżności pomiędzy faktyczną liczebnością grup zajęciowych a ustaloną zarządzeniami Rektora, Dyrektor Biura Obsługi Studiów wyjaśniła, że na podstawie uchwały nr 38/2021 Senatu UM z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie Regulaminu studiów w UM:

- prodziekan, na wniosek studenta, może udzielić zgody na przeniesienie studenta do innej grupy studenckiej,
- w przypadku zmiany liczebności lub likwidacji grupy studenckiej, student może być przeniesiony do innej grupy studenckiej.

W związku z powyższym, wszelkie rozbieżności były m.in. wynikiem rezygnacji ze studiów, skreślenia, przeniesienia na inną uczelnię, powtarzania semestru, indywidualnego trybu studiowania, urlopu zdrowotnego lub dziekańskiego studenta.

(dowód: akta kontroli str. 3267)

W roku akademickim 2020/2021 obciążenie dydaktyczne studentów kierunków: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, pielęgniarstwo, położnictwo i fizjoterapia przedstawiało się następująco:

- średnia dzienna liczba godzin dydaktycznych wyniosła:
 - na studiach stacjonarnych:
 - na kierunku lekarskim: I rok – 4,87, II rok – 5,47, III rok – 5,95, IV rok – 6,28, V rok – 6,10;
 - na kierunku lekarsko-dentystycznym: I rok – 4,66, II rok – 4,68, III rok – 7,08, IV rok – 6,77, V rok – 7,55;
 - na pielęgniarstwie (I stopień): I rok – 8,57, II rok – 7,44, III rok – 9,30; na pielęgniarstwie (II stopień): I rok – 5,07, II rok – 3,60;

⁷⁵ Zarządzenie nr 53/2018 z dnia 1 sierpnia 2018 r. w sprawie sposobu rozliczania godzin dydaktycznych za nadzór nad zajęciami prowadzonymi w ramach praktycznego nauczania klinicznego na kierunku lekarskim na Wydziale Lekarskim oraz Wydziale Wojskowo-Lekarskim UM (obowiązujące od roku akademickiego 2018/2019).

⁷⁶ Zarządzenia nr 69/2019 z dnia 13 września 2019 r. i nr 22/2021 z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie regulaminu wynagradzania pracowników UM.

- na położnictwie (I stopień): I rok – 9,15, II rok – 9,67, III rok – 8,97; na położnictwie (II stopień): I rok – 5,01, II rok – 3,67;
- na fizjoterapii (jednolite studia magisterskie)⁷⁷: I rok – 7,53, II rok – 7,19, III rok – 6,15, IV rok – 6,84;
- na studiach niestacjonarnych:
 - na kierunku lekarskim: I rok – 4,68, II rok – 5,62, III rok – 5,85, IV rok – 6,28, V rok – 6,10;
 - na kierunku lekarsko-dentystycznym: I rok – 4,66, II rok – 4,68, III rok – 7,08, IV rok – 6,77, V rok – 7,55;
- średnia tygodniowa liczba godzin dydaktycznych wyniosła:
 - na studiach stacjonarnych:
 - na kierunku lekarskim: I rok – 24,53, II rok – 27,53, III rok – 29,97, IV rok – 31,63, V rok – 30,70;
 - na kierunku lekarsko-dentystycznym: I rok – 23,47, II rok – 23,53, III rok – 35,63, IV rok – 34,10, V rok – 38,00;
 - na pielęgniarstwie (I stopień): I rok – 42,83, II rok – 37,24, III rok – 46,50; na pielęgniarstwie (II stopień): I rok – 25,33, II rok – 18;
 - na położnictwie (I stopień): I rok – 46,03, II rok – 48,67, III rok – 45,17; na położnictwie (II stopień): I rok – 25,20, II rok – 18,33;
 - na fizjoterapii (jednolite studia magisterskie): I rok – 37,90, II rok – 36,20, III rok – 30,97, IV rok – 34,43;
 - na studiach niestacjonarnych:
 - na kierunku lekarskim: I rok – 23,53, II rok – 28,27, III rok – 29,47, IV rok – 31,63, V rok – 30,70;
 - na kierunku lekarsko-dentystycznym: I rok – 23,47, II rok – 23,53, III rok – 35,63, IV rok – 34,10, V rok – 38,00;
- średnia semestralna liczba godzin dydaktycznych wyniosła:
 - na studiach stacjonarnych:
 - na kierunku lekarskim: I rok – 368, II rok – 413, III rok – 449,50, IV rok – 474,50, V rok – 460,50;
 - na kierunku lekarsko-dentystycznym: I rok – 352, II rok – 353, III rok – 534,50, IV rok – 511,50, V rok – 570;
 - na pielęgniarstwie (I stopień): I rok – 642,50, II rok – 707,50, III rok – 697,50; na pielęgniarstwie (II stopień): I rok – 380, II rok – 270;
 - na położnictwie (I stopień): I rok – 690,50, II rok – 730, III rok – 677,50; na położnictwie (II stopień): I rok – 378, II rok – 275;
 - na fizjoterapii (jednolite studia magisterskie): I rok – 568,50, II rok – 543, III rok – 464,50, IV rok – 516,50;
 - na studiach niestacjonarnych:
 - na kierunku lekarskim: I rok – 353, II rok – 424, III rok – 442, IV rok – 474,50, V rok – 460,50;
 - na kierunku lekarsko-dentystycznym: I rok – 352, II rok – 353, III rok – 534,50, IV rok – 511,50, V rok – 570;
- godziny rozpoczęcia i zakończenia zajęć były następujące:
 - na studiach stacjonarnych:
 - na kierunku lekarskim: I rok – odpowiednio 7.30 i 21.45, pozostałe lata – 8.15 i 21.00;
 - na kierunku lekarsko-dentystycznym: I rok – 8.00 i 21.30, II rok – 7.30 i 20.45, III rok – 8.15 i 21.00, IV rok – 8.00 i 20.00, V rok – 7.30 i 20.45;

⁷⁷ Kierunek funkcjonował od czterech lat, w związku z czym V rocznik wystąpi po raz pierwszy w roku akademickim 2022/2023.

- na pielęgniarstwie (I stopień): I rok – 7.00 i 20.45, II rok – 6.45 i 20.00, III rok – 7.00 i 20.00; na pielęgniarstwie (II stopień): I i II rok – 8.15 i 20.00;
- na położnictwie (I stopień): I i II rok – 7.00 i 20.45, III rok – 6.45 i 20.30; na położnictwie (II stopień): I i II rok – 8.15 i 20.00;
- na fizjoterapii (jednolite studia magisterskie): I, II i III rok – 7.30 i 20.00, IV rok – 8.15 i 20.00;
- na studiach niestacjonarnych:
 - na kierunkach lekarskim i lekarsko-dentystycznym: tak samo jak na studiach stacjonarnych.

(dowód: akta kontroli str. 3268-3269)

3.4. Dla studentów rozpoczynających naukę w roku akademickim 2019/2020 łączna liczba godzin praktycznego nauczania klinicznego oraz praktyk zawodowych na kierunku lekarskim⁷⁸ wynosiła 1.500 (co stanowiło 26% ogólnego wymiaru zajęć⁷⁹), zaś na kierunku lekarsko-dentystycznym - 1.389 godzin (tj. 27% ogólnego wymiaru zajęć).

Na kierunkach pielęgniarstwo i położnictwo I stopnia liczba godzin zajęć praktycznych i praktyk zawodowych wynosiła łącznie po 2.300, co stanowiło 49% ogólnego wymiaru zajęć dla pielęgniarstwa i 48% dla położnictwa. W ramach studiów II stopnia na tych kierunkach liczba godzin zaawansowanej praktyki pielęgniarstwa/położnictwa i praktyk zawodowych wyniosła po 710, co stanowiło 55% ogółu wymiaru zajęć.

W kolejnych latach akademickich nie zachodziły zmiany w zakresie łącznej liczby godzin praktycznego nauczania klinicznego, zajęć praktycznych i praktyk zawodowych.

(dowód: akta kontroli str. 582, 586, 718, 794-795, 1052, 1098, 2992-3003)

Prawidłowość kształcenia praktycznego na kierunku lekarskim i lekarsko-dentystycznym zbadano na podstawie analizy dzienników praktyk 20 losowo wybranych studentów (po 10 na każdym kierunku), którzy zakończyli studia w roku akademickim 2020/2021. Dzienniki studentów kierunku lekarskiego dokumentowały przebieg praktycznego nauczania klinicznego na VI roku studiów, zaś w przypadku studentów kierunku lekarsko-dentystycznego – na III, IV i V roku studiów. Kontrola wykazała, że kształcenie praktyczne spełniało wymogi rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2017 r. *w sprawie ramowego programu zajęć praktycznych dla kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego*⁸⁰, a każdy z dzienników zawierał wszystkie elementy wyszczególnione w § 4 tego rozporządzenia. W dziennikach dokumentowano potwierdzenie nabytych umiejętności według modułów (zakresu kształcenia) oraz liczby godzin zgodnych z wytycznymi zawartymi w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia.

(dowód: akta kontroli str. 2515-2521, 2668-2713)

W oparciu o zbadaną próbę studentów⁸¹ ustalono, że w latach akademickich 2019/2020 i 2020/2021 na kierunkach: lekarskim, lekarsko-dentystycznym, pielęgniarstwie i położnictwie I i II stopnia spełnione były wymogi dotyczące maksymalnego udziału zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (limit ten wynosił do 40% liczby punktów ECTS określonej dla zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w roku 2019/2020 i do 20% w roku 2020/2021⁸²). Studenci mogli realizować praktyki przewidziane w roku akademickim 2019/2020 również w trakcie trwania roku akademickiego 2020/2021 (na podstawie

⁷⁸ Dla studiów prowadzonych w języku polskim (studia stacjonarne i niestacjonarne) oraz w języku angielskim.

⁷⁹ Dla kierunku lekarskiego MON 24% ogólnego wymiaru godzin kontaktowych.

⁸⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1728.

⁸¹ Do badania wybrano w sposób celowy po trzech studentów (pierwszego, środkowego i ostatniego na liście) dla kierunków lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, pielęgniarstwa i położnictwa I i II stopnia.

⁸² §§ 1b i 1d rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia.

zarządzenia 39/2020 Rektora z dnia 6 maja 2020 r. w sprawie realizacji zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-COV-2 wśród członków społeczności UM). We wszystkich zbadanych przypadkach program studiów dla zajęć kształtujących umiejętności praktyczne został w pełni zrealizowany.

(dowód: akta kontroli str. 3070-3240)

W okresie objętym kontrolą Uczelnia, na podstawie art. 89 ust. 3 i 4 ustawy o działalności leczniczej, zawarła z podmiotami leczniczymi 10 umów, zgodnie z którymi podmioty te udostępniły swoje jednostki organizacyjne w celu prowadzenia kształcenia przeddyplomowego w zawodach medycznych. W siedmiu ww. umowach zawartych w dniach:

- 3 kwietnia 2019 r. ze Specjalistycznym Psychiatrycznym Zespołem Opieki Zdrowotnej w Łodzi Szpitalem im. dr J. Babińskiego w Łodzi;
- 8 kwietnia 2019 r. z Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalem im. M. Pirogowa w Łodzi;
- 8 kwietnia 2019 r. z Wojewódzkim Wielospecjalistycznym Centrum Onkologii i Traumatologii im. M. Kopernika w Łodzi;
- 10 kwietnia 2019 r. z Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalem im. dr Wł. Biegańskiego w Łodzi;
- 13 listopada 2019 r. z Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym im. M. Skłodowskiej - Curie w Łodzi;
- 17 grudnia 2019 r. z Miejskim Centrum Medycznym im. dr Karola Jonschera w Łodzi;
- 7 października 2021 r. z Pabianickim Centrum Medycznym Sp. z o.o. w Pabianicach

ujęto wszystkie elementy wymagane w art. 89 ust. 5 ww. ustawy, w tym dotyczące zasad prowadzenia kontroli przez Uczelnię w zakresie wykonywania zadań dydaktycznych u udostępniającego.

Pozostałe trzy umowy zawarte w dniach: 30 września 2019 r., 1 października 2020 r. i 23 września 2021 r. z Miejskim Centrum Medycznym im. dr Karola Jonschera w Łodzi (w zakresie Przychodni Lecznicza Centrum w Łodzi) nie zawierały niektórych elementów określonych w ww. przepisie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(dowód: akta kontroli str. 2522-2667)

Zgodnie z wyjaśnieniami Rektora, Uczelnia nie kontrolowała wykonania zadań dydaktycznych przez udostępniające jednostki, bowiem nie stwierdzono takiej konieczności. W ramach funkcjonowania Uczelnianego Systemu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, prowadzone były natomiast hospitacje zajęć dydaktycznych, a Biuro Audytu i Kontroli zakończyło w 2019 r. zadanie audytowe dotyczące analizy procesu tworzenia planu zajęć dydaktycznych. Badanie uwzględniało m.in. zajęcia prowadzone w podmiotach udostępniających, bez konieczności wejścia na teren szpitali.

(dowód: akta kontroli str. 2668-2713, 3011-3021)

W celu zminimalizowania negatywnego wpływu epidemii COVID-19 na proces dydaktyczny, Rektor wprowadził łącznie dziewięć zarządzeń regulujących m.in. zasady: postępowania w związku z pandemią (w tym dotyczące odwołania zajęć stacjonarnych i wprowadzenia regulacji w zakresie pracy zdalnej), realizacji programów studiów w formie zdalnej, odbywania zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, weryfikacji efektów uczenia się w okresie zawieszenia lub ograniczenia funkcjonowania Uniwersytetu wskutek zagrożenia epidemicznego, a także przeprowadzania egzaminów w siedzibie Uczelni.

(dowód: akta kontroli str. 2668-2713)

3.5. W latach 2019-2022 Uczelnia posiadała dziewięć nw. akredytacji w odniesieniu do studiów prowadzonych w języku polskim na pięciu kierunkach objętych kontrolą:

- pięć akredytacji PKA (opisanych w pkt. 2.1. niniejszego wystąpienia) wydanych na kolejnych pięć lat akademickich⁸³;
- dwie akredytacje⁸⁴ Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych (KRASzPiP) wydane 28 września 2017 r. na okres pięciu lat dla kierunków: pielęgniarstwo i położnictwo⁸⁵;
- dwie akredytacje Uniwersyteckiej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Kierunku Lekarskim (przy Gdańskim Uniwersytecie Medycznym), uzyskane w wyniku wizytacji w dniach 21-22 czerwca 2021 r. i 20-21 czerwca 2022 r.

oraz pięć akredytacji międzynarodowych⁸⁶ dla studiów na kierunku lekarskim prowadzonych w języku angielskim.

(dowód: akta kontroli str. 2668-2713)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) W roku akademickim 2020/2021 na kierunku pielęgniarstwo II stopnia (studia o profilu ogólnoakademickim) zajęcia zostały zrealizowane przez nauczycieli zatrudnionych w UM jako podstawowym miejscu pracy w wymiarze niższym niż określony w art. 73 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Faktyczna liczba zrealizowanych przez nich godzin wynosiła 1.590, co stanowiło 66% łącznej liczby godzin zajęć - zrealizowanych przez nauczycieli zatrudnionych w podstawowym i dodatkowym miejscu pracy (2.391,5), w sytuacji gdy zgodnie z ww. przepsem, nauczyciele akademicki zatrudnieni w uczelni jako podstawowym miejscu pracy powinni zrealizować na tym kierunku co najmniej 75% godzin zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 2938-2939)

Zgodnie z wyjaśnieniami Rektora, liczba godzin prowadzonych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uniwersytecie jako podstawowym miejscu pracy w roku akademickim 2020/2021 została zaplanowana na minimum 75%. Zmiany w przydziale osób realizujących zajęcia wynikały z sytuacji losowych nauczycieli akademickich, takich jak: izolacja, kwarantanna, ciąża, zwolnienie lekarskie. Celem tych działań było utrzymanie procesu dydaktycznego w okresie pandemii Covid-19.

(dowód: akta kontroli str. 2992-3003)

2) Spośród 20 analizowanych ocen okresowych pracowników UM będących nauczycielami akademickimi, 10 przeprowadzono z opóźnieniami od 2 do 15 dni w stosunku do terminu określonego w wewnętrznych uregulowaniach Uczelni⁸⁷. Oceny te dokonane zostały przez komisję oceniającą na posiedzeniach w dniach 2-15 grudnia 2021 r., podczas gdy zgodnie z ww. regulaminem powinny zostać zakończone do 30 listopada 2021 r. Rektor wyjaśnił, że opóźnienie spowodowane było przesunięciem terminu uruchomienia procesu oceniania (z 2 na 15 października 2021 r.), dużą liczbą

⁸³ W przypadku kierunku pielęgniarstwa i lekarsko-dentystycznego w uchwałach Prezydium PKA wskazano, że kolejna ocena powinna nastąpić w roku akademickim 2027/2028; w pozostałych przypadkach zaś – w roku akademickim 2026/2027.

⁸⁴ Decyzja nr 34/IV/2017 i nr 35/IV/2017 Ministra Zdrowia.

⁸⁵ Kolejne wizytacje KRASzPiP odbyły się 22 lipca 2022 r.

⁸⁶ Akredytacje wydane przez: Malaysian Medical Council (wizytacja w dniu 2 lipca 2007 r.), Malaysian Medical Council (wizytacja w dniu 27 września 2018 r.), Medical Council of India (MCI), NCFMEA - National Committee on Foreign Medical Education and Accreditation - US Department of Education oraz Tajwan - Ministry of Education.

⁸⁷ Zarządzenie nr 95/2021 z dnia 6 września 2021 r. w sprawie Regulaminu systemu okresowych ocen pracowników UM będących nauczycielami akademickimi.

oceny nauczycieli oraz ograniczonymi możliwościami w zakresie ustalania terminów spotkań komisji oceniających.

(dowód: akta kontroli str. 2715-2860, 3011-3021)

3) Spośród 10 umów zawartych z podmiotami leczniczymi na udostępnienie bazy klinicznej w celu prowadzenia przez Uczelnię kształcenia przeddyplomowego w zawodach medycznych, trzy nie zawierały niektórych elementów wymaganych w art. 89 ustawy o działalności leczniczej, tj.:

- w umowach zawartych w dniach: 30 września 2019 r., 1 października 2020 r. i 23 września 2021 r. z Miejskim Centrum Medycznym im. dr Karola Jonschera w Łodzi nie ujęto okoliczności, w których może nastąpić zmiana warunków umowy (ust. 5 pkt 5), a także zasad prowadzenia kontroli przez Uczelnię w zakresie wykonywania zadań dydaktycznych u udostępniającego (ust. 5 pkt 7);
- w ww. umowie z dnia 30 września 2019 r. nie wskazano dodatkowo zasad odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przez studentów i zasad postępowania w przypadku naruszenia przez nich porządku ustalonego przez udostępniającego (ust. 5 pkt 6), a także zasad rozpatrywania sporów wynikających z realizacji umowy (ust. 5 pkt 8).

Rektor wyjaśnił, że powyższe wynikało głównie z niedopatrzeń.

(akta kontroli str. 2644-2713)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą w Uczelni podejmowano rzetelne działania w zakresie rozwiązań organizacyjnych, procedur i bazy dydaktycznej, mające na celu zapewnienie wysokiej jakości kształcenia. Realizowane systematycznie badania ankietowe opinii studentów oraz hospitacje zajęć dydaktycznych wykorzystywane były w ocenie osiągania zakładanych efektów uczenia się. Zasoby kadrowe pozwalały na realizację wszystkich zajęć określonych w programach kształcenia, przy czym w roku akademickim 2020/2021 na kierunku pielęgniarstwo II stopnia nauczyciele zatrudnieni w UM jako podstawowym miejscu pracy zrealizowali zajęcia w wymiarze niższym niż określony w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (66% zamiast 75%). Nauczycieli akademickich poddawano okresowej ocenie, nie dotrzymując jednak w niektórych przypadkach terminu określonego w wewnętrznych uregulowaniach.

Uniwersytet dysponował nowoczesną bazą naukowo-dydaktyczną, umożliwiającą prawidłową realizację zajęć teoretycznych i praktycznych. Istniejąca infrastruktura obejmowała m.in. Centrum Symulacji Medycznych i różnorodne laboratoria naukowo-badawcze, zaś w trakcie realizacji pozostawała inwestycja polegająca na rozbudowie Centrum Kliniczno-Dydaktycznego.

Uczelnia zapewniała właściwe przygotowanie do zawodu lekarza/pielęgniarki w trakcie zajęć praktycznych. W celu prowadzenia kształcenia przeddyplomowego w zawodach medycznych UM zawarł łącznie 10 umów z podmiotami leczniczymi na udostępnienie bazy klinicznej, przy czym trzy z tych umów nie zawierały niektórych elementów wymaganych w art. 89 ustawy o działalności leczniczej.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na konieczność:

1. Bardziej precyzyjnego dostosowania rekrutacji do określonych limitów.

2. Zapewnienia realizacji co najmniej 75% godzin zajęć na kierunku pielęgniarstwo II stopnia przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy.
3. Zawierania w umowach na udostępnienie bazy klinicznej do celów dydaktycznych wszystkich obligatoryjnych elementów.

Wnioski

Dostosowanie w programie studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym liczby punktów ECTS uzyskiwanych w grupie *H. Praktyczne nauczanie kliniczne* do wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 5 października 2022 r.

Kontroler
Izabella Śpiewak
gł. specjalista kontroli państwowej

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

p.o. Dyrektor
Piotr Walczak

Podpis

Kontroler
Emilia Wyciszkievicz
gł. specjalista kontroli państwowej

Podpis